

FUNDUSZ

dla

ŚRODOWISKA

Kwartalnik Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Nr 1(6) styczeń-marzec 2019

Temat numeru:

Elektromobilność kontra smog

Wydawca

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ul. Konstruktorska 3a
02-673 Warszawa
www.nfosigw.gov.pl
fundusz@nfosigw.gov.pl

Redaktor naczelny

Sławomir Kmieciak

Redaktor wydania

Donata Bieniecka-Popardowska

Redaguje

Departament Promocji
i Komunikacji Społecznej

Skład

Damian Siwiaszczyk (SVD)

Adiustacja i korekta

Beata Kowalczyk

Druk

Drukarnia Sil-Veg-Druk

Zdjęcie na okładce

Krzysztof Kuczek

Zdjęcia

Archiwum MŚ (s. 29)

Archiwum NFOŚiGW (s. 3)

A.Suszyński (s. 37)

A.Wituła (s. 37)

Fotolia.pl (s. 22, 23, 24, 31)

J.Budek (s. 36)

K.Dobrowolska (s. 37)

K.Kuczek (s. 5, 7, 8, 11, 12, 13, 21, 26)

Lemm (s. 42)

M.Sobota (s. 39)

M.Trawińska (s. 37)

M.Wróbel (s. 36)

ISSN 2544-4409

© by NFOŚiGW

Do druku wykorzystano papier **Vantage Silk** posiadający certyfikaty FSC i PEFC – odpowiedzialnej i zrównoważonej gospodarki leśnej oraz systemu EMAS – efektywnego zarządzania dostępnymi zasobami i energią. Dzięki temu negatywny wpływ na środowisko, w porównaniu z papierem tradycyjnym, zmniejszył się:

20% niższe zużycie energii

53% niższe zużycie wody

55% niższa emisja gazów cieplarnianych

100% papieru nadaje się do recyklingu

W numerze:

Na wstępie

3 Rok wyjątkowych zadań

Aktualności

4 Nabory NFOŚiGW ze środków krajowych

Ekoniepodeległość

5 Fundusz dla Niepodległej

Ekorelacje

6 Narodowy Fundusz na POL-ECO SYSTEM 2018

10 O antysmogowych zaletach elektromobilności

12 NFOŚiGW po raz drugi nagrodził eko dziennikarzy

13 Tysięczna umowa o dofinansowanie z POIiŚ

14 Szczyt klimatyczny COP24

Ekoprasówka

16 Media o NFOŚiGW

Ekoprawo

17 Z prawnego punktu widzenia

Ekologiczne raporty

18 Analizy, opracowania i raporty branżowe

Temat numeru

20 Elektromobilność kontra smog

Ludzie Funduszu

26 Departament Czystego Powietrza i Nowych Projektów

Przewodnik po NFOŚiGW

28 Pierwsze efekty programu *Czyste Powietrze*

30 Ekoleksykon (część V)

Ekoprzyszłość

31 Zapowiedzi wydarzeń pod patronatem NFOŚiGW

Z naszej historii

32 Zbliża się 30-lecie NFOŚiGW

36 Co finansuje NFOŚiGW – fotokonkurs rozstrzygnięty

38 Portrety pracowników Narodowego Funduszu

Dzień po dniu

40 Kronika wybranych działań NFOŚiGW

Ekosatyra

41 Blaski i cienie ekotransportu

Ekorozmowa

42 Motocyklem przez świat. Elektrycznym? Czemu nie

Ekociekawostki

43 Ekonewsy z kraju i ze świata

44 Główne wydarzenia branżowe w 2019 r.

Rok wyjątkowych zadań

Ani się obejrzelśmy i kalendarzowo wchodzimy już w trzeci rok wydawania kwartalnika „Fundusz dla Środowiska”. Przypomnę bowiem, że jego pierwszy numer ukazał się z datą wydawniczą październik-grudzień 2017, a bieżący obejmuje styczeń-marzec 2019.

„Środkowy” rok 2018 był dla Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej bardzo pracowity oraz obfitujący w wiele ważnych wydarzeń. Zacząć trzeba od tego, że – jako instytucja publiczna – wraz z całym państwem obchodziliśmy uroczyste setną rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości. Trwałym śladem tego narodowego jubileuszu będzie 100 tysięcy drzew, które zostały posadzone w całej Polsce w ramach akcji zorganizowanej przez NFOŚiGW i fundusze wojewódzkie. Godnym upamiętnieniem stulecia Niepodległej jest także okolicznościowe wydawnictwo NFOŚiGW, w którym przypomnieliśmy ewolucję prawa ochrony środowiska w naszym kraju i rolę Narodowego Funduszu w finansowaniu ekorozwoju Polski.

W codziennej działalności nie zapominamy zatem o historii, ale skupiamy się na bieżących zadaniach i wyzwaniach przyszłości. Mamy za sobą bardzo udane wystąpienie NFOŚiGW na 30. Międzynarodowych Targach Ochrony Środowiska POL-ECO SYSTEM

2018 w Poznaniu, gdzie wraz z Ministerstwem Środowiska byliśmy gospodarzami EkoSfery. Na ekspozycyjnej powierzchni pod tą nazwą, podczas prawie 30 dyskusji panelowych oraz wielu innych wydarzeń, omówione i zaprezentowane zostało wszystko to, co jest obecnie najistotniejsze w sferze ekologii.

Była to zarazem okazja do pokazania działań i dokonań NFOŚiGW. Są one niebagatelne, choćby w sferze wykorzystywania funduszy unijnych na cele środowiskowe. Podczas poznańskich targów podpisaliśmy z beneficjentami umowy o symbolicznych numerach 999, 1000 i 1001, jasno pokazując, że efektywna absorpcja środków z Unii Europejskiej to jeden z priorytetów Narodowego Funduszu i zarazem droga do ekorozwoju kraju poprzez wspieranie proekologicznych inwestycji.

„Czyste Powietrze – w trosce o zdrowie, klimat i środowisko” – tak brzmiała myśl przewodnia EkoSfery i całych targów POL-ECO SYSTEM 2018, które były najważniejszym krajowym wydarzeniem w branży ochrony środowiska. Hasło nawiązywało do zorganizowanego w Katowicach najważniejszego globalnego forum poświęconego światowej polityce klimatycznej, czyli grudniowej 24. sesji Konferencji Stron Ramowej Konwencji ONZ w sprawie zmian klimatu – COP24. Wydarzenie to, z udziałem kilkudziesięciu tysięcy

zagranicznych gości, pokazuje, że Polska jako gospodarz konferencji jest ważnym podmiotem w ogólnoświatowej debacie na temat zagrożeń klimatycznych.

Szczyt COP24 w obszarze środowiskowym był dla Polski mocnym zwieńczeniem roku 2018, a tymczasem dla NFOŚiGW – jako spektakularny, ale zarazem trudny i pełen wyjątkowych zadań – jawi się rok 2019. Narodowy Fundusz będzie obchodził 30-lecie istnienia, co samo w sobie jest pretekstem nie tylko do wspomnień, refleksji i podsumowań, ale przede wszystkim do bieżących ocen, analiz i bilansów oraz wytyczania nowych celów. Jednym z kluczowych wyzwań w 2019 r. będzie dla nas wdrożenie Funduszu Niskoemisyjnego Transportu. Z racji rangi przedsięwzięcia, jakim jest w Polsce rozwój ekomobilności, uczyniliśmy to zagadnienie tematem bieżącego numeru kwartalnika.

Podsumowując, 30-lecie NFOŚiGW, w które obecnie wchodzimy, to będzie nie tyle celebra i świętowanie, co raczej impuls i motywacja do jeszcze intensywniejszych i skuteczniejszych działań w roku 2019 oraz latach kolejnych – do następnego jubileuszu. ■

Kazimierz Kujda

dr inż. Kazimierz Kujda
Prezes Zarządu NFOŚiGW

Nabory NFOŚiGW ze środków krajowych

Oprac. ANNA URZYCZYN

OCHRONA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ I FUNKCJI EKOSYSTEMÓW OCHRONA I PRZYWRACANIE RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

Część 1) *Ochrona obszarów i gatunków cennych przyrodniczo*

Nabór dotyczący pierwokupów

- Budżet: 5 mln zł
- Forma dofinansowania: dotacja
- Nabór wniosków: od 3.04.2018 r. do 1.04.2019 r.
- Dla kogo: parki narodowe
- Na co: wykonanie pierwokupu nieruchomości.

Nabór dotyczący katastrof naturalnych w parkach narodowych

- Budżet: 10 mln zł
- Forma dofinansowania: dotacja
- Nabór wniosków: od 20.08.2018 r. do 29.03.2019 r.
- Dla kogo: parki narodowe
- Na co: odtwarzanie cennych siedlisk przyrodniczych i gatunków w parkach narodowych oraz urządzeń i obiektów służących ich ochronie, zniszczonych/uszkodzonych w wyniku klęsk żywiołowych lub katastrof naturalnych (nie będą kwalifikowane koszty pozyskania drewna przeznaczonego na sprzedaż), odtwarzanie małej infrastruktury turystycznej w parkach narodowych, w tym udroźnienie i naprawa szlaków turystycznych, zniszczonych/uszkodzonych w wyniku klęsk żywiołowych lub katastrof naturalnych

WSPARCIE DLA INNOWACJI SPRZYJAJĄCYCH ZASOBOOSZCZĘDNEJ I NISKOEMISYJNEJ GOSPODARCE

Część 1) *SOKÓŁ – Wdrożenie Innowacyjnych Technologii Środowiskowych*

- Budżet: 2,5 mld zł
- Forma dofinansowania: dotacja (faza badawczo-rozwojowa), pożyczka (faza wdrożeniowa)
- Nabór wniosków: od 03.12.2018 r. do 28.02.2019 r.
- Dla kogo: przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców
- Na co: prace rozwojowe oraz wdrożeniowe dla innowacyjnych technologii środowiskowych służących ograniczeniu oddziaływania zakładów/instalacji/urządzeń na środowisko oraz wykorzystaniu lub produkcji technologii, wpisujących się w jeden z obszarów Krajowych Inteligentnych Specjalizacji (KIS) w następujących obszarach: Biogospodarka rolno-spożywcza, leśno-drzewna i środowiskowa (KIS nr 3: Biotechnologiczne i chemiczne procesy, bioprodukty i produkty chemii specjalistycznej oraz inżynierii środowiska), zrównoważona energetyka (KIS nr 4: Wysokosprawne, niskoemisyjne i zintegrowane układy wytwarzania, magazynowania, przesyłu i dystrybucji energii; KIS nr 5: Inteligentne i energooszczędne budownictwo; KIS nr 6: Rozwiązania transportowe przyjazne środowisku) lub surowce naturalne i gospodarka odpadami (KIS nr 7: Nowoczesne technologie pozyskiwania, przetwórstwa i wykorzystania surowców naturalnych oraz wytwarzanie ich substytutów; KIS nr 8: Minimalizacja wytwarzania odpadów, w tym niezdatnych do przetworzenia oraz wykorzystanie materiałowe i energetyczne odpadów (recykling i inne metody odzysku); KIS nr 9: Innowacyjne technologie przetwarzania i odzyskiwania wody oraz zmniejszające jej zużycie)

Fundusz dla Niepodległej

SŁAWOMIR KMIECIK

100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości to rocznica, wobec której żadna instytucja publiczna w naszym kraju nie mogła pozostać obojętna. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej ten doniosły jubileusz państwa i narodu uczcił na trzy sposoby: od akcji o zasięgu ogólnokrajowym po okolicznościowe spotkanie w gronie pracowników NFOŚiGW.

Świętowanie rozpoczęło się w niedzielę, 9 września 2018 r. patriotyczno-ekologiczną akcją „100 tysięcy drzew na 100-lecie niepodległości Polski”. Jej uroczysta inauguracja – poprzez posadzenie pamiątkowego dębu szypułkowego – odbyła się przed siedzibą NFOŚiGW, z udziałem Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Środowiska Sławomira Mazurka, Prezesa Zarządu Banku Ochrony Środowiska Bogusława Białowąsa oraz gospodarzy wydarzenia: Prezesa Zarządu NFOŚiGW Kazimierza Kujdy i dwojga jego zastępców – Anny Król i Dominika Bąka.

Tego samego dnia około 100 tys. sadzonek drzew rodzimych gatunków zostało rozdanych mieszkańcom Warszawy i kilkunastu miast w całym kraju przez NFOŚiGW i fundusze wojewódzkie. Aby otrzymać jubileuszową sadzonkę ze specjalnym certyfikatem wystarczyło przynieść w wyznaczone miejsca surowce wtórne: plastikowe butelki PET, puszki

alumińowe lub zużyte baterie. Efekty przedsięwzięcia były imponujące – w samej tylko Warszawie zebrano w 10 punktach: 25 tys. baterii, 15 tys. butelek plastikowych, 5 tys. puszek aluminiowych. Udało się zatem oczyścić wiele miejsc w Polsce z odpadów i zarazem zazielenić otoczenie.

Patriotyczno-edukacyjny cel miało także opublikowanie przez NFOŚiGW specjalnego wydawnictwa dla uczczenia 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości. Jak przystało na instytucję zajmującą się finansowaniem ochrony środowiska, okolicznościowa broszura wydana nakładem Narodowego Funduszu w całości poświęcona została zagadnieniom ekologicznym, a w szczególności działaniom podejmowanym przez państwo polskie w latach 1918–2018 na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska naturalnego. Ideę wydawnictwa dobrze oddaje jego tytuł: „100 lat Niepodległej. Dla ludzi, dla kraju, dla środowiska – NFOŚiGW w wolnej Polsce”.

W broszurze, która jest kolportowana podczas wydarzeń z udziałem NFOŚiGW oraz dostępna na stronie internetowej Narodowego Funduszu, przypomniane zostało, że Polacy na przestrzeni dziejów wielokrotnie wykazywali „patriotyzm ekologiczny”, dbając przykładnie o środowisko i rodzimą przyrodę. W okolicznościowym wydawnictwie NFOŚiGW przedstawił ewolucję nowoczesnego prawa ochrony środowiska w naszym kraju, a zarazem rolę Narodowego Funduszu w finansowaniu ekorozwoju Polski. Publikacja przypomina, że przy odbudowie własnego państwa Polacy nie zapomnieli o kształtowaniu polityki ekologicznej i systemu prawnego w tej dziedzinie. Ojcowie niepodległości mieli świadomość, że dobry stan środowiska naturalnego Polski jest tak samo ważny, jak wolność i suwerenność.

Przypominając wzniosłe idee „zielonego patriotyzmu”, NFOŚiGW miał wszakże na uwadze również to, że 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości to rocznica radosna i optymistyczna, sprzyjająca obchodom o takim właśnie zabarwieniu. Dlatego Zarząd NFOŚiGW w piątek, 9 listopada 2018 r. zaprosił wszystkich pracowników Narodowego Funduszu na okolicznościowy poczęstunek pod hasłem: „Słodki smak niepodległości”. Przygotowane zostały ciastka z emblematem w barwach narodowych, co stanowiło bezpośrednie nawiązanie do popularnego stwierdzenia, że 100 lat temu – w listopadzie 1918 r. – Polacy mogli na nowo poczuć słodki smak niepodległości. I cieszą się nim do dzisiaj. ■

Spotkanie pracowników NFOŚiGW pod hasłem: „Słodki smak niepodległości”

Narodowy Fundusz na POL-ECO SYSTEM 2018

WOJCIECH STAWIANY

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej był obok Ministerstwa Środowiska głównym partnerem 30. edycji Międzynarodowych Targów Ochrony Środowiska (MTOŚ) POL-ECO SYSTEM 2018 zorganizowanych w Poznaniu. Po raz drugi wydzielono przestrzeń konferencyjno-wystawienniczą pn. EkoSfera, w której odbyła się uroczysta inauguracja targów. W tym miejscu skupiły się także wydarzenia z udziałem Ministerstwa Środowiska, NFOŚiGW, funduszy wojewódzkich, pozostałych jednostek resortu oraz osób, instytucji i organizacji współpracujących.

EkoSfera zapewniła szeroką prezentację instytucji ochrony środowiska, łącząc konferencje i spotkania z ekspozycjami. Jej przesłaniem, podobnie jak całych targów, było motto: „Czyste Powietrze – w trosce o zdrowie, klimat i środowisko”, co znalazło żywy oddźwięk zarówno wśród uczestników, jak i w licznych przekazach medialnych.

EkoSfera rozwinęła się i sprawdziła

Wydarzenia w EkoSferze odbywały się w dniach 22–25 października 2018 r. (a więc o jeden dzień dłużej niż POL-ECO SYSTEM 2018) i objęły: uroczystą inaugurację MTOŚ POL-ECO SYSTEM 2018, Młodzieżowy Kongres Klimatyczny, dzień informacyjno-szkoleniowy dla beneficjentów NFOŚiGW (w sześciu blokach tematycznych), 28 debat panelowych (w tym siedem szczebla ministerialnego). W tej przestrzeni odbyły się również: posiedzenie Rady Nadzorczej

NFOŚiGW, konferencja prasowa Zarządu NFOŚiGW (która była skoncentrowana na problematyce czystego powietrza), spotkanie konwentu Prezesów WFOŚiGW oraz spotkanie monitorujące realizację projektu doradztwa energetycznego.

W EkoSferze znalazły miejsce stoiska, wystawy i ekspozycje: Ministerstwa Środowiska, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Urzędu Zamówień Publicznych, Banku Ochrony Środowiska SA, WFOŚiGW w Poznaniu, IOŚ – PIB, PIG – PIB, IBL, Lasów Państwowych oraz Energa SA.

W ramach EkoSfery funkcjonowała również ekspozycja pojazdów elektrycznych zorganizowana przez Forum Elektromobilności (o czym więcej na stronach 10–11) staraniem NFOŚiGW. Ponadto wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej zaprezentowały wystawę pn. „25 lat działalności wojewódzkich funduszy ochrony

środowiska i gospodarki wodnej”.

Przestrzeń konferencyjno-wystawienniczą EkoSfera, zrealizowaną na targach POL-ECO SYSTEM 2018, odwiedziło sporo ponad tysiąc osób, w tym przedstawiciele życia politycznego i społeczno-gospodarczego. Przeprowadzono rozmowy, udzielano informacji, konsultacji i wywiadów; zadziergnięto nowe znajomości biznesowe, które zapewne zaowocują dobrymi relacjami i projektami. Kilkudziesięciu dziennikarzy miało możliwość przekazywać informacje o wydarzeniach i poruszanych problemach opinii publicznej; w sposób wszechstronny przybliżono opinii publicznej zagadnienia czystego powietrza, ekologii i zrównoważonego rozwoju – w kontekście rządowej Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Otwarcie POL-ECO SYSTEM z udziałem NFOŚiGW

Gala otwarcia Międzynarodowych Targów Ochrony Środowiska POL-ECO SYSTEM 2018 odbyła się w przestrzeni EkoSfery 23 października 2018 r. Na uroczystość przybyło ponad 450 wystawców i gości targów. Obecni byli m.in.: Minister Środowiska Henryk Kowalczyk, Minister Energii Krzysztof Tchórzewski, Prezes NFOŚiGW Kazimierz Kujda, Podsekretarz Stanu w MŚ Sławomir Mazurek, Główny Inspektor ▶

Przecięcie wstęgi inauguracyjnej POL-ECO SYSTEM 2018 przez członków Komitetu Honorowego

Ochrony Środowiska Paweł Ciećko, Generalny Dyrektor Lasów Państwowych Andrzej Konieczny, Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska Andrzej Szweda Lewandowski oraz Wojewoda Wielkopolski Zbigniew Hoffmann.

Zostały odczytane listy Marszałka Sejmu RP Marka Kuchcińskiego oraz Premiera Rządu RP Mateusza Morawieckiego.

W inauguracyjnej gali nie zabrakło akcentów NFOŚiGW. Przejęcia wstęgi rozpoczynającej POL-ECO SYSTEM 2018 dokonali m.in. Przewodniczący Rady Nadzorczej NFOŚiGW prof. Roman Niżnikowski, Zastępca Przewodniczącego RN NFOŚiGW prof. Stanisław Wincenciak oraz Prezes NFOŚiGW Kazimierz Kujda.

Ważnym elementem gali było podpisanie przez Wiceprezesa NFOŚiGW Dominika Bąka, Prezesa NFOŚiGW Kazimierza Kujdę oraz Wiceprezesa NFOŚiGW Artura Michalskiego kolejnych umów (o numerach 999, 1000, 1001) z wnioskodawcami POiŚ 2014–2020. Beneficjentami tych umów zostali: Związek Komunalny Gmin „Czyste Miasto, Czysta Gmina” w Kaliszu, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Wodociągowej Sp. z o.o. w Aleksandrowie Kujawskim oraz Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. z siedzibą w Bełchatowie (o czym więcej na stronie 13).

Nowością gali otwarcia POL-ECO

SYSTEM 2018 była debata panelowa pn. „Problemy środowiska w realizacji strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju”, w której uczestniczyli: Ministrowie Henryk Kowalczyk i Krzysztof Tchórzewski oraz Prezes Kazimierz Kujda. Ożywioną dyskusję prowadził redaktor Michał Karnowski. Prelegenci potwierdzili na przykładach, że ochrona środowiska stanowi dużą szansę dla odpowiedzialnego rozwoju Polski. Działania w obszarze ochrony dają impuls gospodarce i w konsekwencji napędzają jej rozwój. W dyskusji wiele uwagi poświęcono programowi NFOŚiGW *Czyste Powietrze*.

O Czystym Powietrzu na konferencji prasowej

Program *Czyste Powietrze* z budżetem 103 mld zł, efekty kilkudziesięciu programów priorytetowych i perspektywy kolejnych w przygotowaniu, a także unijne wsparcie kilkunastu

działań i poddziałań na przedsięwzięcia antysmogowe – to z kolei główne tematy konferencji prasowej Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, która była zorganizowana w EkoSferze 23 października 2018 r. przed uroczystością inauguracyjną. Dziennikarze z redakcji Programu 1 Polskiego Radia, miesięcznika „Środowisko” oraz magazynu branżowego „Wodociągi-Kanalizacja” i Portalu Komunalnego odebrali podczas konferencji nagrody w drugiej edycji konkursu NFOŚiGW „Eko Dziennikarz” (o czym więcej na stronie 12).

Debata tematyczna w EkoSferze

W drugim dniu targów w obiekcie EkoSfery odbyły się debaty tematyczne wysokiego szczebla z udziałem ministrów oraz wysokich urzędników polskich i europejskich. We wszystkich uczestniczyli przedstawiciele NFOŚiGW. Prezes Kazi-

Debata inauguracyjna podczas POL-ECO SYSTEM o problemach ochrony środowiska w realizacji Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Na zdjęciu (od lewej): Prezes NFOŚiGW Kazimierz Kujda, Minister Środowiska Henryk Kowalczyk, Minister Energii Krzysztof Tchórzewski, redaktor Michał Karnowski (prowadzący)

Konferencja prasowa Zarządu NFOŚiGW podczas POL-ECO SYSTEM o nowych wyzwaniach Narodowego Funduszu w obszarze ochrony środowiska, szczególnie w ochronie powietrza. Na zdjęciu (od lewej): Przewodniczący Rady Nadzorczej NFOŚiGW prof. Roman Niżnikowski, Prezes NFOŚiGW Kazimierz Kujda, Wiceprezesi NFOŚiGW: Anna Król, Artur Michalski i Dominik Bąk, Przewodniczący Konwentu Prezesów WFOŚiGW Ireneusz Stachowiak, Prezes BOŚ SA Bogusław Białowąs

mierz Kujda wziął udział w dyskusjach: „Czyste Powietrze – w trosce o zdrowie, klimat i środowisko”, „Klimat i Energia”, „Wyzwania dla NFOŚiGW w zakresie ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu” oraz „Finansowanie ochrony środowiska ze środków Programu Infrastruktura i Środowisko”. Przewodniczący Rady Nadzorczej prof. Roman Niżnikowski uczestniczył w debacie „25 lat działalności wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej – doświadczenia, osiągnięcia, perspektywy rozwoju”. Natomiast Wiceprezes Anna Król obecna była na dyskusji „Budownictwo drewniane szansą na nowoczesne i ekologiczne domy w Polsce”. Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej prof. Stanisław Wincenciak był z kolei moderatorem panelu „Finansowanie ochrony środowiska ze środków Programu Infrastruktura i Środowisko”.

Młodzieżowy Kongres Klimatyczny

Równocześnie odbyły się obrady Młodzieżowego Kongresu Klimatycznego (MKK), który zorganizował WFOŚiGW w Poznaniu z udziałem NFOŚiGW jako partnera. W imieniu Jego Świątobliwości Papieża Franciszka do uczestników Kongresu przesłanie skierował kardynał sekretarz stanu Stolicy Apostolskiej Pietro Parolin. Młodzież z wyłonionych konkursowo szkół prezentowała swoje przesłanie w dowolnej formie: presenta-

cji, filmu, przemówienia. Prezentacjom w trakcie MKK towarzyszyły wykłady naukowe i debaty na temat wpływu zmian klimatycznych na środowisko przyrodnicze.

Dyskusje specjalistyczne

W pierwszym i trzecim dniu targów POL-ECO SYSTEM 2018 odbyły się panelowe dyskusje specjalistyczne, które były zorganizowane przez: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wojewódzkie fundusze ochrony środowiska, Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy (IOŚ – PIB), Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (PIG – PIB), Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych (IETU), Instytut Badawczy Leśnictwa (IBL), Bank Ochrony Środowiska SA (BOŚ SA) oraz Izbę Gospodarczą „Wodociągi Polskie”.

Zostały one zrealizowane w następujących blokach problemowych: „Dobre powietrze i dobry klimat”, „Gospodarka w obiegu zamkniętym”, „Gospodarka wodno-ściekowa”, „Innowacje i rozwój w ochronie środowiska”, „Finansowanie ochrony środowiska”. NFOŚiGW był organizatorem siedmiu debat, a przedstawiciele Narodowego Funduszu uczestniczyli – jako moderatorzy bądź dyskutanci – w panelach wszystkich bloków problemowych. Wśród panelistów znaleźli się m.in. Główny Inspektor Ochrony Środowiska Paweł Ciećko, Prezes NFOŚiGW Kazimierz Kujda, Prezes BOŚ SA Bogusław Białowąs, Przewodniczący Rady Izby Gospodarczej „Wodociągi Polskie” Tadeusz Rzepecki, Prezes Zarządu tej samej Izby Dorota Jakuta, a także goście zza granicy: Country Manager World Bank Poland and the Baltic Countries Carlos Pinerua, Wiceprezes Zarządu CPL Industries z Wielkiej Brytanii Robert ▶

Debata podsumowująca 25 lat działalności wojewódzkich funduszy. Na zdjęciu (od lewej): Przewodniczący Państwowej Rady Ochrony Środowiska prof. Andrzej Mizgajski (prowadzący), Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska Sławomir Mazurek, Przewodniczący Rady Nadzorczej NFOŚiGW prof. Roman Niżnikowski

Kendall, Zastępca Mera Miasta Lwów Gennadyi Vaskiv, reprezentujący Lwowską Radę Obwodową Ruslan Hrechanuk oraz z Zarządu Gospodarki Komunalno-Mieszkaniowej w Brześciu na Białorusi Gennadyi Kamieniec.

Fachowe porady dla beneficjentów NFOŚiGW

Dzień informacyjno-szkoleniowy NFOŚiGW, który został zorganizowany w EkoSferze w przeddzień inauguracji targów POL-ECO SYSTEM 2018 zgromadził ponad 550 uczestników – przedstawicieli beneficjentów i wnioskodawców Narodowego Funduszu oraz pracowników wojewódzkich funduszy. Uczestnicy

wysłuchali prezentacji p.o. Prezesa UZP Huberta Nowaka o elektronicznej zamówień publicznych i miniPortalu UZP, a następnie uczestniczyli w szkoleniu zorganizowanym w sześciu grupach tematycznych. Specjaliści NFOŚiGW udzielali beneficjentom i wnioskodawcom także indywidualnych konsultacji.

Konwent Prezesów WFOŚiGW

W trakcie spotkania Prezesa Kazimierza Kujdy z Konwentem Prezesów funduszy wojewódzkich zaprezentowano i przedyskutowano: raport z realizacji programów, które są realizowane we współpracy NFOŚiGW z WFOŚiGW (*Czyste Powietrze, Ogólnopolski program*

finansowania służb ratowniczych oraz Poprawa jakości powietrza, Część 2) Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie), standaryzację zasad dofinansowania przedsięwzięć w ramach systemu funduszy; propozycję zmian systemu poboru opłat środowiskowych; propozycję wspólnego programu w zakresie edukacji ekologicznej oraz monitoring i wyniki ewaluacji projektu doradztwa energetycznego.

Prezentacja dorobku, osiągnięć oraz aktywności NFOŚiGW w formule EkoSfery w roku 2018 była pełna i kompleksowa. W kolejnych latach NFOŚiGW planuje ją kontynuować, rozwijać i doskonalić. ■

PROBLEMY ŚRODOWISKA W REALIZACJI STRATEGII NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU

Nowością gali otwarcia POL-ECO SYSTEM 2018 była debata inauguracyjna „Problemy środowiska w realizacji Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju”, w której uczestniczyli: Minister Środowiska Henryk Kowalczyk, Minister Energii Krzysztof Tchórzewski oraz Prezes Zarządu NFOŚiGW Kazimierz Kujda. Prelegenci potwierdzili na przykładach, że ochrona środowiska stanowi dużą szansę dla odpowiedzialnego rozwoju Polski. Działania w obszarze ochrony dają impuls gospodarce i w konsekwencji napędzają jej rozwój.

Minister Krzysztof Tchórzewski w swojej wypowiedzi akcentował kwestię „odpowiedzialnego” rozwoju kraju. Zwrócił uwagę na akceptację Komisji Europejskiej dla działań polskiej energetyki w myśl zasady „jej nadążania za środowiskiem”. Polska otrzymała również zgodę na wsparcie technik kogeneracyjnych, co umożliwi rozwój ciepłownictwa w miasteczkach i na terenach wiejskich. Szef resortu energii poddał pod rozważenie następujące przesłanki: wyrównywanie poziomu cen energii gazowej i energii z węgla, działania rządu, aby 90 proc. mieszkańców miało dostęp do sieci gazowej oraz sukcesywny i odpowiedzialny rozwój OZE.

Mówiąc o programie *Czyste Powietrze*, Minister Henryk Kowalczyk podkreślił, że do pełnej realizacji programu przyczyni się jego zasięg, kompleksowość oraz jednolitość wsparcia. Dotychczas realizowane i wspierane programy nie posiadały tych cech. Zwrócił także uwagę na powszechność programu oraz fakt, że po pewnym czasie nastąpi egzekwowanie wypełniania norm emisyjnych przez mieszkańców domów jednorodzinnych.

W uzupełnieniu Prezes NFOŚiGW Kazimierz Kujda stwierdził, że jest pewien pełnej realizacji projektu, gdyż są za nie odpowiedzialne nowe władze WFOŚiGW ukierunkowane na efektywną pracę i dobrą współpracę. Sprzyja temu nowe otwarcie w relacjach na linii NFOŚiGW – WFOŚiGW. Charakteryzując zadania i realizację Narodowego Funduszu, zwrócił uwagę na odpowiedzialność i kompleksowość działań.

Prezes Kazimierz Kujda podkreślił – na przykładzie gospodarki wodno-ściekowej – że NFOŚiGW posiada zdolność przygotowywania dokumentacji, opracowań i ocen, które umożliwią w najbliższym czasie pozyskiwanie środków unijnych na rozwój także innych obszarów, takich jak elektromobilność. NFOŚiGW jest przygotowany na realizację zadań w obszarze Funduszu Niskoemisyjnego Transportu we współpracy z dysponentem – Ministrem Energii.

Minister Krzysztof Tchórzewski poinformował, że Komisja Europejska przyjęła legislację dotyczącą 15 proc. redukcji emisji ze środków transportu do 2020 r., a do roku 2030 ma to być 35 proc. redukcji. Resort energii zamierza w okresie 5–8 lat doprowadzić do powstania 6 tys. stacji ładowania (również na stacjach paliw). W tym okresie liczba pojazdów elektrycznych powinna wynieść 1 mln. Rozwój elektromobilności w Polsce ma szerokie perspektywy, także dlatego, że nie jest, w odróżnieniu do Zachodu, konkurencyjny.

Informacje przekazane przez panelistów w debacie inauguracyjnej przybliżyły uczestnikom gali przesłanie EkoSfery: „Czyste Powietrze – w trosce o zdrowie, klimat i środowisko”.

O antysmogowych zaletach elektromobilności

MAREK ZUCHMANTOWICZ

W staraniach o ochronę środowiska, a zwłaszcza w działaniach na rzecz poprawy jakości powietrza, elektromobilność stwarza zupełnie nowe możliwości. Na targach POL-ECO SYSTEM 2018 w Poznaniu udało się to pokazać na różne sposoby. Goście mogli obejrzyć elektryczne i hybrydowe pojazdy, a także – podczas jazd testowych – przekonać się w praktyce o ich walorach technicznych i ekologicznych. Można było m.in. jeździć bez emisji spalin autami osobowymi i jednośladami.

Niemal wszystkiego o nowoczesnych pojazdach o napędzie elektrycznym można było dowiedzieć się przez trzy dni (od 23 do 25 października br.) na poznańskich targach POL-ECO SYSTEM w EkoSferze zorganizowanej w pawilonie 15. przez Ministerstwo Środowiska oraz Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Każdy odwiedzający Międzynarodowe Targi Poznańskie w Strefie Elektromobilności mógł sprawdzić, jak w praktyce wygląda i funkcjonuje elektromobilność, a zwłaszcza przekonać się, jak łatwe w użytkowaniu są elektryczne pojazdy i jak bardzo mogą się przydać w walce ze smogiem w miastach. Branżowe firmy udostępniły ofertę rozwiązań z zakresu elektromobilności – swoje produkty bądź usługi przedstawiли producenci elektrycznych samochodów i pojazdów jednośladowych, twórcy rozwiązań IT z zakresu elektromobilności oraz prawnicy z kancelarii oferującej porady w tej dziedzinie.

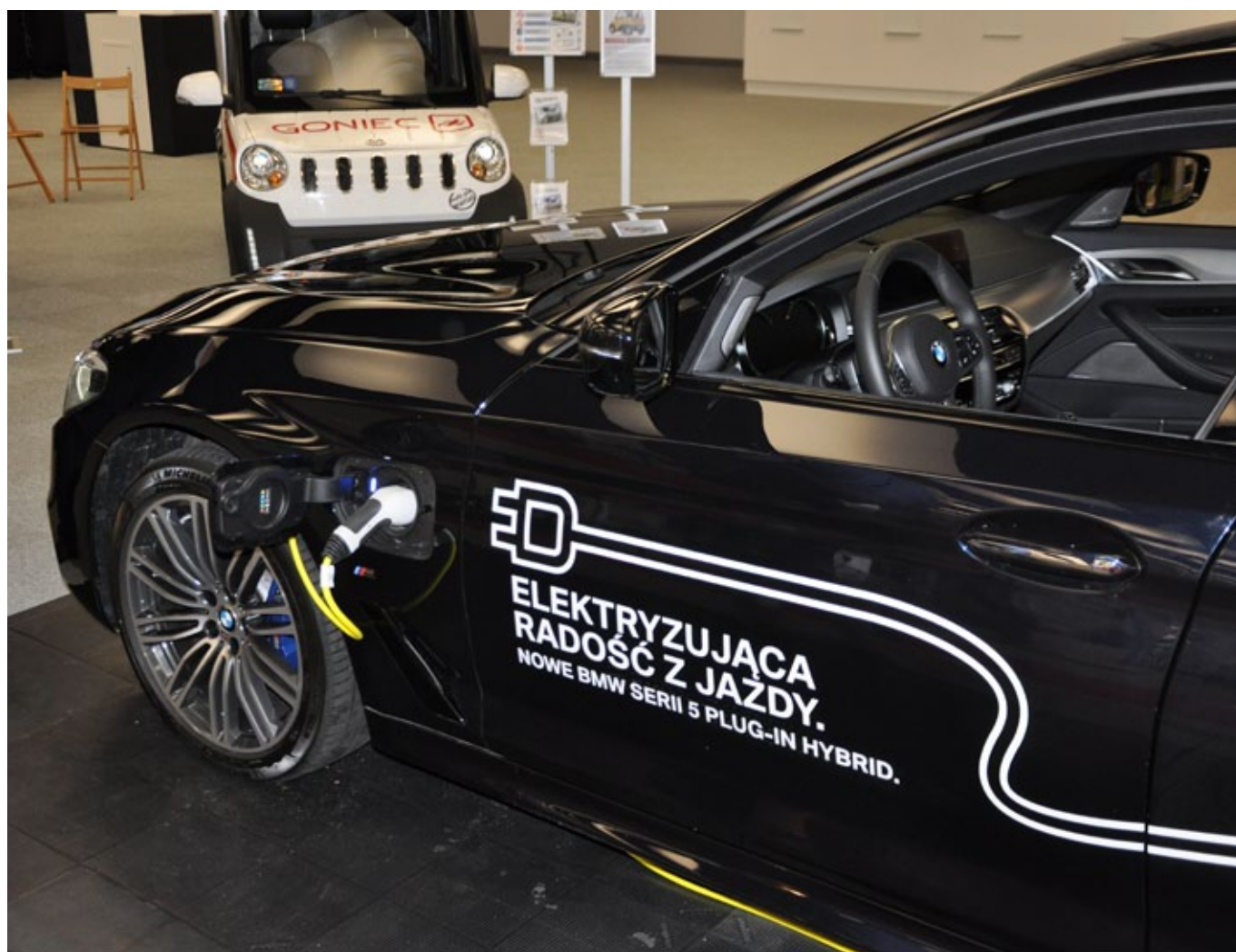
Szczegółnej wagi nabiera to wobec faktu, że w *Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju* rząd założył, że

do 2025 r. po polskich drogach będzie jeździło milion pojazdów elektrycznych. Wbrew stereotypom, tego typu pojazdy (elektryczne w całości lub w części, czyli tzw. hybrydowe) nie są wcale mniej sprawne czy wygodne albo trudniejsze w eksploatacji. Przeciwnie, pod wieloma względami przewyższają te tradycyjne. Proponowane w ich konstrukcjach nowoczesne rozwiązania – zarówno proekologiczne, jak i technologiczne – wręcz zaskakują nowatorstwem. A co najważniejsze, elektryczne pojazdy nie obciążają środowiska naturalnego masą szkodliwych substancji ukrytych w spalinach.

O tym wszystkim można było się przekonać właśnie w Strefie Elektromobilności – zobaczyć „w ruchu” zalety pojazdów elektrycznych. Są one ciche i zeroemisyjne, czyli nie wydzielają spalin. Nie wymagają także stosowania żadnych cieczy (np. oleju silnikowego) poza płynem do spryskiwacza szyb. Przy ich produkcji używane są materiały biodegradowalne, np. wykończenia z drewna bambusowego lub eukaliptusa, a skóry okrywające siedzenia garbowane są przy pomocy

naturalnych preparatów. Serwis pojazdów elektromobilnych jest prostszy, gdyż posiadają one mniej elementów ruchomych. Producenci udzielają też wieloletnich gwarancji na źródła zasilania (akumulatory) oraz dbają o ich utylizację. W bateriach proponowane są nowatorskie rozwiązania, obecnie trwają starania, aby doładowanie akumulatora, pozwalające przejechać 450 km, nie trwało dłużej niż 30 minut. Dyskutowana jest także kwestia cen, bowiem pojazdy spalinowe zwykle są ciągle jeszcze tańsze niż hybrydowe lub elektryczne. Zlikwidowanie różnic cenowych na korzyść pojazdów elektrycznych jest możliwe – zależy to w dużej mierze od prawodawstwa kraju, w którym elektromobilność ma się rozwijać.

Atrakcją Strefy Elektromobilności podczas targów POL-ECO SYSTEM była możliwość odbycia jazd testowych różnymi typami pojazdów. Dostępne były pokazowe modele głównych światowych firm motoryzacyjnych: samochody osobowe, seegway'e, rowery elektryczne i hulajnogi, e-kółka, tzw. balance scootery oraz hoverboardy. ▶

Na POL-ECO SYSTEM w Strefie Elektromobilności prezentowano m.in. samochód marki BMW, który zasilany jest systemem hybrydowym (BMW serii 5 PLUG-IN HYBRID). Auto porusza się po drogach zasilane prądem elektrycznym, choć przede wszystkim korzysta z paliwa klasycznego – benzyny. Ma dwa silniki: ten elektryczny może być ładowany najprościej jak można (np. ze zwykłego gniazdka w garażu), ale też za pomocą specjalnej ładowarki (np. na stacji benzynowej). Akumulator pozwalający na „czystą podróż” doładowywany bywa także w trakcie jazdy auta, kiedy porusza się ono korzystając z silnika spalinowego.

Przejażdżka osobowym autem elektrycznym pokazywała dynamikę tych pojazdów, które potrafią przyspieszać w 4 sekundy do 100 km/h.

Elektromobilność sprzyja zachowaniu czystości środowiska. Przede wszystkim daje możliwość bezemisyjnego przemieszczania się. Poza eliminacją szkodliwych spalin, następuje również zmniejszeniem emisji CO₂, a zatem w konsekwencji redukcja efektu cieplarnianego. W Polsce kwestie prawne w tym obszarze reguluje ustawa o elektromobilności i paliwach alternatywnych z 11 stycznia 2018 r. Obok warunków do rozwoju branży, wprowadziła ona także pewne

wymagania, np. wobec samorządów w zakresie elektromobilnego transportu publicznego. Zgodnie z założeniami, w Polsce w ciągu 10 lat aż 30 proc. autobusów ma być zasilane prądem.

Strefa Elektromobilności, która pierwszy raz zagościła na targach POL-ECO SYSTEM, cieszyła się dużym zainteresowaniem zwiedzających, gdyż – oprócz propagowania wiedzy na temat „elektryków” – dostarczała gościom emocji związanych z testowaniem tych pojazdów.

– Forum Elektromobilności stworzyło zbiorowe stoisko firm z branży – tak, aby pokazać pojazdy elektryczne

i ich zastosowania w różnych wariantach – podkreśla Anna Skarbek-Żabkin z Forum Elektromobilności, które we współpracy z NFOŚiGW zorganizowało Strefę Elektromobilności. – Dodatkowo zaprezentowaliśmy firmy, które tworzą projekty dla elektromobilności. Jedna pokazała silnik elektryczny zabudowany w kołach, inna – aplikacje mobilne i różne rozwiązania IT dla elektromobilności. Nadal wprawdzie słyhać opinie, że elektromobilność jest „egzotyczna” i nie ma przyszłości, ale po testowych jazdach na terenie targów właściwie każdy przekonywał się do „elektryków” – zapewniała Anna Skarbek-Żabkin. ■

NFOŚiGW po raz drugi nagrodził eko dziennikarzy

DONATA BIENIECKA-POPARDOWSKA

Dziennikarze z redakcji: Programu 1 Polskiego Radia, miesięcznika „Środowisko” oraz magazynu branżowego „Wodociągi-Kanalizacja” i Portalu Komunalnego odebrali 23 października 2018 r. nagrody Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w drugiej edycji konkursu „Eko Dziennikarz”. Laureatów ogłoszono podczas Międzynarodowych Targów Ochrony Środowiska POL-ECO SYSTEM w Poznaniu.

Cieszy nas rosnące zainteresowanie konkursem, którego ideą jest wyróżnienie publikacji i uhonorowanie dziennikarzy popularyzujących w mediach aktywność, dokonania i osiągnięcia Narodowego Funduszu w dziedzinie szeroko rozumianej ekologii – powiedział Prezes NFOŚiGW Kazimierz Kujda, wręczając laureatom listy gratulacyjne.

– W tym roku wpłynęło ponad 150 materiałów, po ocenie których przyznaliśmy cztery wyróżnienia – dodał rzecznik prasowy NFOŚiGW Sławomir Kmieciak. NFOŚiGW przewidział w konkursie pulę nagród w wysokości 15 tys. zł.

Dziennikarza Programu 1 Polskiego Radia – Dariusza Kwiatkowskiego – nagrodzono za systematyczne, wnikliwe, rzeczowe i rzetelne materiały dziennikarskie powstałe w 2017 r. na użytek Polskiego Radia na podstawie dociekliwych pytań i stałego monitorowania działalności NFOŚiGW. W szczególności za kreowanie tematów i rozmów z przedstawicielami Narodowego Funduszu.

Redaktor i redaktora naczelnego miesięcznika „Środowisko” – Aldonę Zysk i Jacka Zysk – doceniono za fachowe i umiejętne prezentowanie w 2017 r. na łamach miesięcznika „Środowisko”

inicjatyw NFOŚiGW w szerokim kontekście polityki środowiskowej państwa. W szczególności za twórcze, a nie odtwórcze wykorzystywanie komunikatów prasowych i materiałów pozyskanych w czasie wyjazdów studyjnych Narodowego Funduszu dla dziennikarzy.

Publikującą w branżowych mediach wydawnictwa Abrys – Kalinę Olejniczak – wyróżniono za intensywne i systematyczne informowanie o aktywnościach NFOŚiGW w 2017 r. na łamach Portalu Komunalnego i miesięcznika „Wodociągi-Kanalizacja”. W szczególności za dostrzeganie działań NFOŚiGW w obszarze gospodarki wodno-ściekowej, której rozwój należy do głównych osiągnięć Narodowego Funduszu jako największej instytucji finansującej ochronę środowiska w Polsce.

Warunkiem udziału w konkursie było nadesłanie publikacji, które ukazały się w mediach między 1 stycznia a 31 grudnia 2017 r., a ich tematem była ochrona środowiska, z uwzględnieniem roli NFOŚiGW. Komisja wyłaniająca laureatów wzięła pod uwagę: zgodność z tematem, ideą, przesłaniem i celami konkursu, oryginalność materiałów dziennikarskich, walory estetyczne oraz merytoryczny wkład autora w zbieranie, weryfikowanie i przetwarzanie informacji zawartych w materiale.

– Przymierzamy się do kolejnej odsłony konkursu. Będzie wyjątkowa, bo w 2019 r. przypada 30-lecie Narodowego Funduszu. Z tej okazji planujemy dodatkową kategorię związaną z publikacjami o charakterze podsumowującym 30-letnią działalność naszej instytucji – zapowiedział rzecznik NFOŚiGW.

Konkurs „Eko Dziennikarz” został ustanowiony w 2017 r. W pierwszej edycji (za publikacje z 2016 r.), wyróżnienia odebrali dziennikarze reprezentujący Polską Agencję Prasową oraz portale teraz-srodowisko.pl i gramwzielone.pl. ■

Laureaci drugiej edycji konkursu NFOŚiGW „Eko Dziennikarz”. Na zdjęciu (od lewej): Jacek Zysk, Aldona Zysk, Kalina Olejniczak, Dariusz Kwiatkowski

Tysięczna umowa o dofinansowanie z POIiŚ

DONATA BIENIECKA-POPARDOWSKA

Przedstawiciele Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zawarli 23 października 2018 r. w Poznaniu trzy umowy – o symbolicznych numerach 999, 1000, 1001 – na dofinansowanie kolejnych wielkich przedsięwzięć ekologicznych. W sumie to już ponad 29 mld zł zainwestowanych w projekty z całej Polski. Ich łączna wartość wsparcia z unijnego Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020 wynosi blisko 16 mld zł.

Uroczystość podpisania umów o dofinansowanie: modernizacji Regionalnego Centrum Recyklingu Orli Staw w pobliżu Kalisza (wartość projektu – 78 mln zł, wsparcie – 53 mln zł), budowy kanalizacji i modernizacji oczyszczalni ścieków w Aleksandrowie Kujawskim (36 mln zł, 22 mln zł) oraz budowy i przebudowy systemu ciepłowniczego w Bełchatowie (10,5 mln zł, 8,6 mln zł), odbyła się podczas inauguracji POL-ECO SYSTEM 2018.

Przy okazji podsumowano dotychczasowe aktywności NFOŚiGW we wdrażaniu POIiŚ 2014–2020. – Od 18 maja 2016 r. do 19 października 2018 r. podpisaliśmy 998 umów o wartości całkowitej

projektów ponad 29 mld zł i unijnym dofinansowaniu na poziomie blisko 16 mld zł – powiedział Prezes NFOŚiGW Kazimierz Kujda. Składa się na to: 341 umów o dofinansowanie z I osi POIiŚ *Zmniejszenie emisyjności gospodarki oraz 657 z II osi POIiŚ Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu*. To efekt 50 ogłoszonych naborów w ramach 12 unijnych działań i poddziałań.

Beneficjentami NFOŚiGW, którzy realizują największe projekty pod względem wielkości kosztów całkowitych i poziomu dofinansowania z zakresu I osi POIiŚ, są: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej

w Krakowie. MKiDN, na przedsięwzięcie „Kompleksowa modernizacja energetyczna wybranych państwowych placówek szkolnictwa artystycznego w Polsce” o wartości ponad 501 mln zł, otrzymało 409 mln zł z Funduszu Spójności. A projekt MPEC-u „Likwidacja węzłów grupowych wraz z budową przyłączy do istniejących budynków i instalacją węzłów dwufunkcyjnych (ciepła woda użytkowa) w Krakowie i Skawinie – etap I”, wyceniony na ok. 199 mln zł, wsparty unijne fundusze w wysokości 82 mln zł.

Dwóch największych (pod kątem finansowym) inwestycji w ramach II osi POIiŚ podjęły się: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach oraz Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie. Pierwszy beneficjent odpowiada za zadanie „Zbiornik przeciwpowodziowy Racibórz Dolny na rzece Odrze w województwie śląskim (polder)” oszacowane na blisko 2 mld zł, przy dofinansowaniu – 667 mln zł. Drugi inwestuje w projekt „Zaopatrzenie w wodę i oczyszczanie ścieków w Warszawie – Faza VI” o wartości ponad 1,2 mld zł ze wsparciem 637 mln zł.

Statystyki wskazują, że najwięcej umów NFOŚiGW podpisał na prośrowiskowe przedsięwzięcia realizowane na obszarze województw: mazowieckiego (185), wielkopolskiego (96), pomorskiego (89), dolnośląskiego (84), małopolskiego (83) i śląskiego (77). ■

Podpisanie umowy o dofinansowanie budowy kanalizacji i modernizacji oczyszczalni ścieków w Aleksandrowie Kujawskim. Na zdjęciu (od lewej): Prezes NFOŚiGW Kazimierz Kujda oraz Prezes Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Wodociągowej Jan Wiśniewski

Szczyt klimatyczny COP24

Oprac. MICHAŁ PISKORZ

W Polsce odbyło się najważniejsze globalne forum poświęcone światowej polityce klimatycznej – COP24, czyli 24. sesja Konferencji Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu wraz z 14. sesją Spotkania Stron Protokołu z Kioto (CMP14). Polska po raz trzeci była gospodarzem ogólnoswiatowego szczytu klimatycznego.

Decyzję o tym, że konferencja COP24 zostanie zorganizowana w Katowicach w dniach 3–14 grudnia 2018 r. podjęto w listopadzie 2016 r. podczas szczytu COP22 w Marrakeszu. Powszechnie uznano to za duże wyróżnienie dla Polski. Dlaczego konferencja klimatyczna miała tak duże znaczenie? Na czym polegał przekaz polskiej prezydencji? I jakie nadzieje należy wiązać z tym wydarzeniem?

COP24 to nieformalna nazwa 24. Konferencji Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu (ang. The United Nations Framework Convention on Climate Change – UNFCCC). Jest ona „konwencją z Rio” – jedną z trzech konwencji przyjętych na Szczycie Ziemi w brazylijskim Rio de Janeiro w 1992 r. UNFCCC weszła w życie 21 marca 1994 r., a obecnie niemal wszystkie państwa są jej członkami. Zapobieganie niebezpiecznej ingerencji człowieka w klimat jest głównym i ostatecznym celem UNFCCC. Konferencja Stron (COP) to najwyższy organ Konwencji UNFCCC, w skład której wchodzi przedstawiciele Stron Konwencji. Sesje odbywają się co roku. COP podejmuje decyzje niezbędne do zapewnienia skutecznego wykonania postanowień Konwencji oraz regularnie dokonuje przeglądu wykonania tych postanowień.

Szczyt COP24 odbył się w dniach

3–14 grudnia 2018 r. w Katowicach, a poprzedził go PRE-COP24 zorganizowany w Krakowie (22–24 października 2018 r.) Tam przedstawiciele wysokiego szczebla wezwali wszystkie kraje do przyspieszenia prac w celu implementacji porozumienia klimatycznego z Paryża z 2015 r. Minister Środowiska Henryk Kowalczyk powołał się na najnowszy, alarmistyczny raport specjalny IPCC, ostrzegający przed globalnym ociepleniem i przynaglający do pilnych działań zapobiegawczych. Wszystkie państwa, które podpisały umowę, będą zobowiązane do dostosowania gospodarki do skutków globalnego ocieplenia, czyli ograniczenia emisji CO₂ i wpłacania pokaźnych kwot na Zielony Fundusz. Szef polskiej prezydencji COP24 i główny organizator wydarzenia, Wiceminister Środowiska Michał Kurtyka, podczas PRE-COP24 wezwał kraje do przyjęcia jeszcze ambitniejszych celów klimatycznych, niż są zapisane w Porozumieniu paryskim.

Celem zasadniczego szczytu COP24 w Katowicach było przyjęcie pakietu wdrażającego Porozumienie paryskie, które – co bardzo istotne – jest pierwszą w historii międzynarodową umową zobowiązującą wszystkie państwa świata do działań na rzecz ochrony klimatu. Dzięki obradom COP24 w Polsce wyznaczona została światowa polityka klimatyczna na kolejne lata.

Polska prezydencja w Katowicach skupiła swój przekaz na trzech kluczowych tematach:

Technologia

To zagadnienie pokazuje, że istnieją przyjazne klimatowi nowoczesne rozwiązania, jak m.in. elektromobilność, pozwalające na osiągnięcie zrównoważonego rozwoju miast, czyste powietrze i stanowiące szansę na nowoczesne miejsca pracy. Polska Prezydencja COP24 zaproponowała uczynienie elektromobilności jednym z wiodących tematów Konferencji Stron. Narzędziem do realizacji tego celu stało się przedłożenie przygotowanego przez Polskę i Wielką Brytanię partnerstwa w zakresie elektromobilności – Driving Change Together – Katowice Partnership for Electromobility. To impuls w stronę zapewnienia powszechnej możliwości życia w miastach czystych i przyjaznych mieszkańcom i środowisku naturalnemu, a także bodziec do podejmowania wysiłków na rzecz promocji elektromobilności i czystego transportu. Chodzi o zapewnienia warunków prawnych, ekonomicznych, społecznych i kulturalnych dla rozwoju elektromobilności, zrównoważonych modeli transportu oraz innowacji w transporcie, w efekcie końcowym przekładających się na redukcję emisji w tym sektorze oraz poprawę stanu zdrowia mieszkańców.

Człowiek

Ten temat podkreśla potrzebę prowadzenia zmian dla ludzi i wspólnie z ludźmi poprzez solidarną i sprawiedliwą transformację regionów i sektora ▶

rów przemysłowych. Deklaracja pod hasłem: Solidarity and Just Transition Silesia Declaration poświęcona została działaniom, które pozwolą ochronić klimat, przy jednoczesnym utrzymaniu rozwoju gospodarczego i miejsc pracy. Rozwój powinien być odpowiedzialny w wymiarze gospodarczym, społecznym, środowiskowym i klimatycznym. Dlatego ścieżką, którą Strony pragną podążać jest rozwój zrównoważony społecznie i środowiskowo, przy jednoczesnym nacisku na modernizację, zmianę technologiczną i wdrażanie innowacji umożliwiających efektywniejsze i bardziej przyjazne dla środowiska wykorzystanie zasobów.

Uwzględnienie aspektu społecznego transformacji na drodze do gospodarki niskoemisyjnej jest kluczowe dla uzyskania społecznej aprobaty dla zachodzących zmian. Polityki publiczne, mające na celu ograniczenie emisji, napotykać bowiem na opór społeczny i wiązać się będą ze znacznym ryzykiem politycznym dla wdrażających je rządów, jeśli nie będą im towarzyszyć programy zapewniające bezpieczeństwo socjalne dla pracowników, których miejsca pracy ulegać będą likwidacji bądź przekształceniu.

Dzięki podpisaniu na szczycie w Katowicach deklaracji ministerialnej na temat sprawiedliwej transformacji – temat ten zyska dodatkowe poparcie polityczne. Pomoże to również budować obraz Polski jako państwa nowoczesnego, zwracającego uwagę na problematykę spójności społecznej, działającego na rzecz dobrobytu wszystkich obywateli i promującego wartości solidarności na płaszczyźnie międzynarodowej.

Przyroda

To kwestia oznaczająca m.in. wielofunkcyjną i zrównoważoną gospodarkę leśną jako element neutralności klimatycznej i rolę lasów jako pochłaniaczy emisji, a także poparcie dla idei synergicznego spojrzenia na trzy kluczowe konwencje ONZ: ds. klimatu, bioróżnorodności oraz w sprawie upustynnienia.

COP24 • KATOWICE 2018

KONFERENCJA NARODÓW ZJEDNOCZONYCH
W SPRAWIE ZMIAN KLIMATU

Śląska Deklaracja Ministerialna „Lasy dla klimatu” dotyczy zachowania i zwiększania zasobów węgla w pochłaniaczach i rezerwuarach gazów cieplarnianych do roku 2050 oraz wskazuje na kluczową rolę pochłaniaczy w osiągnięciu celu wyznaczonego przez Porozumienie paryskie. Warto tutaj podkreślić, że lesistość Polski systematycznie się zwiększa. Od 1995 r. do 2014 r. powierzchnia lasów wzrosła w Polsce o 504 tys. ha. Lasy obecnie stanowią prawie jedną trzecią powierzchni Polski. To m.in. ogromna zasługa nadzorowanych przez Ministerstwo Środowiska Lasów Państwowych. Co roku sadzą one ok. 500 mln drzew. Stanowi to imponującą liczbę 1000 drzew na minutę.

Badania naukowe pokazują, że m.in. poprzez sadzenie odpowiednich gatunków drzew można zwiększyć zdolność lasów do pochłaniania CO₂, a tym samym zmniejszyć skalę spodziewanych zmian klimatu.

Podczas COP24 Polska pokazała innym państwom, jak dążyć do osiągnięcia równowagi między emisjami i pochłanianiem, posługując się innowacyjnymi rozwiązaniami w zakresie prowadzenia gospodarki leśnej oraz wykorzystując naturalny proces pochłaniania CO₂ przez gleby i lasy (projekt „Leśne Gospodarstwa Węglowe”). Ważnym celem COP24 było przyjęcie Deklaracji ministerialnej, wzywającej Strony do zachowania i zwiększania zasobów węgla w pochłaniaczach i rezerwuarach gazów cieplarnianych do roku 2050 oraz wskazującej na kluczową rolę pochłaniaczy w osiągnięciu celu wyznaczonego przez Porozumienie paryskie. Strony powinny podjąć

działania w celu zachowania i poprawy stanu pochłaniaczy oraz zbiorników gazów cieplarnianych, w tym lasów. Wielofunkcyjna i zrównoważona gospodarka leśna jest zatem kamieniem węgielnym dla osiągnięcia neutralności klimatycznej.

W każdym z tematów przewodnich polskiej Prezydencji na COP24 (technologia, człowiek, przyroda) Polska planuje osiągnąć konkretny wynik. Służyć temu będą trzy deklaracje stanowiące istotny wkład w globalną politykę ochrony klimatu, dotyczące: pochłaniania CO₂, rolnictwa i bioróżnorodności, a zwłaszcza człowieka i jego pracy, będącej w centrum zagadnień klimatycznych. ■

Media o NFOŚiGW

Oprac. DONATA BIENIECKA-POPARDOWSKA

W ostatnim kwartale 2018 r., w odniesieniu do zadań i aktywności Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, media prowadziły ożywioną dyskusję m.in. na temat organizacji COP24, programu *Czyste Powietrze* i walki ze smogiem, powołania dwóch Funduszy: Dróg Samorządowych i Niskoemisyjnego Transportu oraz obecności NFOŚiGW na POL-ECO SYSTEM. Nie zabrakło też informacji o 25-leciu Geotermii Podhalańskiej. Oto wybrane fragmenty doniesień w tych obszarach.

Minister Inwestycji i Rozwoju na COP24

WNP.PL (4.12.2018)

Jerzy Kwieciński, przypomina, że Polska była pierwszym krajem, który stworzył rządowy fundusz na rzecz poprawy środowiska – NFOŚiGW, który do tej pory zmobilizował 87 mld zł. Połowa to środki zewnętrzne, głównie z UE. – Udało nam się stworzyć nie tylko politykę ochrony środowiska, ale i mechanizmy finansowe do jej realizacji – podkreślił.

Dotacje na termomodernizację muszą poczekać

GAZETA POLSKA CODZIENNIE (22.11.2018)

Od nowego roku dotacja z programu *Czyste Powietrze* nie będzie zaliczana jako dochód. Oznacza to, że beneficjenci nie będą musieli płacić od niej podatku. – Dlatego nie spieszymy się z wypłatą środków – skomentował szef resortu środowiska Henryk Kowalczyk.

Antysmogowa batalia

PULS BIZNESU (16.11.2018)

Smogu w Polsce nie da się wyeliminować jednym ruchem. Potrzebne są działania regulacyjne, ekonomiczne i edukacyjne konsekwentnie podejmowane przez co najmniej kilkanaście lat.

Ustawa o FDS

POLSKIERADIO.PL (14.11.2018)

Powołanie Funduszu Dróg Samorządowych, którego budżet w latach 2019–2028 ma sięgać 36 mld zł – to główny cel ustawy, którą popisał prezydent Andrzej Duda. Regulacje mają pozwolić na dofinansowanie remontów, budów i modernizacji dróg lokalnych oraz budowę mostów w ciągach dróg samorządowych. (...) Podstawowymi źródłami finansowymi funduszu będą wpłaty pochodzące m.in. z NFOŚiGW.

25-lecie Geotermii Podhalańskiej

POLSKA AGENCJA PRASOWA (8.11.2018)

Energia geotermalna to jedno z najbardziej perspektywicznych źródeł energii odnawialnej – napisał w liście prezydent Andrzej Duda do uczestników uroczystości z okazji 25-lecia Geotermii Podhalańskiej zorganizowanych w Zakopanem. (...) Największa polska geotermia powstała z inicjatywy NFOŚiGW w 1993 r., który jest jej głównym akcjonariuszem, mając 90,5 proc. akcji.

FNT a walka ze smogiem

POLSKIE RADIO 1 (5.11.2018)

Fundusz Niskoemisyjnego Transportu ma być ważnym narzędziem do walki z zanieczyszczeniem powietrza pocho-

dzącym ze spalin samochodowych (...). Pozwoli na wymianę środków komunikacji w miastach na niskoemisyjne, budowę stanowisk ładowania samochodów elektrycznych czy rozwijanie carsharingu.

NFOŚiGW przygotowuje się do nowej perspektywy UE

PORTAL KOMUNALNY (30.10.2018)

Program *Czyste Powietrze*, nowy Fundusz Niskoemisyjnego Transportu oraz zapobieżenie powstaniu dziury inwestycyjnej między obecną a przyszłą perspektywą finansową Unii Europejskiej – to według Prezesa NFOŚiGW Kazimierza Kujdy – jedne z najważniejszych obecnie wyzwań, stojących przed tą instytucją.

Dbłość o środowisko miarą dojrzałości kraju

GAZETA POLSKA CODZIENNIE (27.10.2018)

To były trzy intensywne dni dla podmiotów zajmujących się ochroną środowiska. Na POL-ECO SYSTEM zaprezentowało się kilkuset wystawców z Polski i zagranicy. (...) Dużą popularnością cieszyło się stoisko NFOŚiGW. To właśnie ta instytucja zorganizowała najwięcej dyskusji panelowych. ■

Z prawnego punktu widzenia

DARIUSZ HOŁUB

1 stycznia 2019 r. wejdzie w życie ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz. U. poz. 2246).

Jej głównym celem jest wprowadzenie ulgi termomodernizacyjnej w podatku dochodowym od osób fizycznych (podatku PIT) oraz w zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne. Będą z niej mogli skorzystać właściciele lub współwłaściciele jednorodzinnych budynków mieszkalnych rozliczający się według skali podatkowej, liniowo oraz opłacający ryczałt od przychodów ewidencjonowanych.

Istotą ulgi termomodernizacyjnej jest możliwość odliczenia od dochodu (przychodu) wydatków poniesionych w roku podatkowym na materiały budowlane,

urządzenia i usługi wskazane w rozporządzeniu, związane z realizacją przedsięwzięcia termomodernizacyjnego. Żeby skorzystać z ulgi, podatnik powinien zakończyć przedsięwzięcie termomodernizacyjne w okresie 3 kolejnych lat, licząc od końca roku podatkowego, w którym poniósł pierwszy wydatek. Kwota odliczenia nie będzie mogła przekroczyć 53 tys. zł, bez względu na liczbę realizowanych projektów termomodernizacyjnych.

Odliczeniu nie będą podlegać wydatki w części, w jakiej zostały sfinansowane (dofinansowane) ze środków NFOŚiGW oraz wojewódzkich funduszy lub zwrócone podatnikowi w jakiegokolwiek formie,

4 grudnia 2018 r. weszła w życie większość przepisów ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Dróg Samorządowych (Dz. U. poz. 2161). Część przepisów dotycząca źródeł finansowania tego Funduszu wejdzie w życie 1 stycznia 2019 r.

Celem ustawy jest utworzenie Funduszu Dróg Samorządowych (państwowego funduszu celowego, którego dysponentem jest Minister Infrastruktury, a obsługę zapewnia Bank Gospodarstwa Krajowego), gromadzącego środki na: 1) budowę, przebudowę i remont dróg powiatowych i gminnych; 2) budowę mostów lokalizowanych w ciągach dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych; 3) budowę, przebudowę i remont dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych o znaczeniu obronnym.

Środki FDS będą pochodzić głównie z wpłat NFOŚiGW, dotacji celowych z budżetu państwa, wpłat Lasów Państwowych oraz wpłat spółek Skarbu Państwa. Ustawa określa zasady dokonywania przez NFOŚiGW wpłat. Mają być dokonywane na odrębny rachunek bankowy w BGK w wysokości nie mniejszej niż 1,4 mld zł rocznie, w formie równych rat kwartalnych, 25 dnia pierwszego miesiąca każdego kwartału kalendarzowego. Pierwsza wpłata NFOŚiGW, w wysokości min. 350 mln zł, ma trafić do 25 stycznia 2019 r., a ostatnia – do

wydatki zaliczone do kosztów uzyskania przychodów, wydatki odliczone od przychodu na podstawie ustawy o ryczałcie ewidencjonowanym oraz wydatki uwzględnione przez podatnika w ramach ulg podatkowych z Ordynacji podatkowej.

Ustawa wprowadza też zwolnienie od podatku PIT świadczeń otrzymywanych ze środków NFOŚiGW lub WFOŚiGW, w szczególności dotacji oraz umorzeń pożyczek, na przygotowanie dokumentacji oraz realizację przedsięwzięć w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych (zarówno już istniejących, jak i nowo budowanych) w ramach programów mających na celu poprawę efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji pyłów i innych zanieczyszczeń do atmosfery, w tym zwolnienie dotacji otrzymywanych z programu *Czyste Powietrze*. ■

25 października 2018 r. Łącznie suma wpłat NFOŚiGW na rzecz FDS w latach 2019–2028 ma wynieść min. 14 mld zł. NFOŚiGW nie będzie mógł ubiegać się o umorzenie należności z tytułu tych wpłat, ich odroczenie czy też rozłożenie na większą liczbę rat. NFOŚiGW będzie obowiązany przekazywać Ministrowi Infrastruktury prognozy wpłat na rzecz FDS: prognozę na rok 2019 – do 11 grudnia 2018 r., na każdy kolejny rok – do 1 kwietnia roku poprzedzającego. Ostateczna wysokość wpłat NFOŚiGW w danym roku będzie wynikała każdorazowo z rocznego planu finansowego FDS, opracowywanego przez Ministra Infrastruktury w uzgodnieniu z Ministrem Finansów, zgodnie z harmonogramem prac nad ustawą budżetową. ■

Analizy, opracowania i raporty branżowe

Oprac. WOJCIECH STAWIANY

■ **Poza kontrolą. Analiza systemu kontroli palenisk domowych**
Raport (XI 2018) Polskiego i Krakowskiego Alarmu Smogowego
<https://polskialarmsmogowy.pl>

Raport zbiorczy prezentuje wyniki badań w obszarze oceny aktualnego systemu kontroli palenisk domowych pod kątem spalania odpadów oraz przestrzegania uchwał antysmogowych, wraz z rekomendacjami dla instytucji, na których ciąży obowiązek kontrolny w tym obszarze.

Zakaz spalania śmieci obowiązuje w Polsce od 20 lat. W większości gmin pozostaje jednak martwym przepisem. Nowe badania przeprowadzone przez Polski Alarm Smogowy (PAS) pokazują, że w 80 proc. gmin nie ma sprawnie działającego mechanizmu kontroli, a średnia liczba mandatów w gminach wiejskich to pół mandatu rocznie.

PAS sprawdził, jak wygląda kontrola domowych kotłów i pieców w 106 gminach w województwach: łódzkim, małopolskim, śląskim i mazowieckim. Skupiono się na egzekucji przepisu dotyczącego spalania odpadów, ponieważ został on ustanowiony 20 lat temu i minęło wystarczająco dużo czasu, aby można było wdrożyć odpowiednie procedury kontrolne. Tak się jednak nie stało. Stosunkowo najlepiej jest w gminach miejskich, w których działają straże miejskie.

■ **Żyjąca planeta. 2018: Celowanie wyżej**

Raport (X 2018) światowej organizacji pozarządowej WWF International (World Wide Fund for Nature)
<https://wwf.panda.org>

Ze wstępu Marco Lambertiniego, Dyrektora Generalnego WWF International: „Niewiele osób ma szansę stać się częścią prawdziwie historycznych przemian. Mamy przed sobą szybko zamykające się okno działań i niespotykane możliwości, kiedy wkroczymy w rok 2020. Wtedy to świat dokona przeglądu swoich postępów w zakresie zrównoważonego rozwoju za pomocą Celów Zrównoważonego Rozwoju, Porozumienia paryskiego i Konwencji o bioróżnorodności. Właśnie wtedy świat powinien obrać nowy globalny kierunek działań dla natury i ludzi, tak jak to zrobiliśmy dla klimatu w Paryżu, i naprawdę zademonstrować ścieżkę, którą wybieramy dla ludzi i planety. Dzisiaj nadal mamy wybór. Możemy być założycielami globalnego ruchu, który zmieni nasze relacje z planetą, która zapewni nam bezpieczną przyszłość dla całego życia na Ziemi, włączając w to nasze własne. Albo możemy być pokoleniem, które miało swoją szansę i nie działało; które pozwoliło Ziemi się wymknąć. Wybór należy do nas. Wspólnie możemy to zrealizować dla dobra ludzi i natury.”

■ **Jakość powietrza w Europie 2018 r.**

Raport (X 2018) Europejskiej Agencji

Środowiska

<https://www.eea.europa.eu>

W sprawozdaniu przedstawiono zaktualizowany przegląd i analizę jakości powietrza w Europie w latach 2000–2016. Dokonano przeglądu postępów w osiąganiu norm jakości powietrza ustanowionych w dwóch dyrektywach UE w sprawie jakości powietrza atmosferycznego oraz w odniesieniu do jakości powietrza Światowej Organizacji Zdrowia. Przedstawiono również najnowsze odkrycia i szacunki dotyczące narażenia ludności i ekosystemu na zanieczyszczenia powietrza o największym wpływie i skutkach. Ocena stanu jakości powietrza oparta jest na pomiarach otaczającego powietrza w krajach członkowskich w połączeniu z danymi modelowania i danymi dotyczącymi emisji antropogenicznych i ich ewolucji w czasie.

■ **Zatrzymać globalne ocieplenie – 1,5°C**

Specjalny Raport (X 2018) Międzypaństwowego Panelu ds. Zmian Klimatu (IPCC)

<http://ipcc.ch/index.htm>

To najważniejszy dokument naukowy współczesnej dekady, który wskazuje i ocenia skutki zmieniającego się klimatu. Analizuje scenariusze dla poziomów globalnego ocieplenia w kontekście wzrostu o 1,5°C lub więcej w porównaniu do poziomu sprzed epoki przedprzemysłowej. Mówi o tym, co będzie czekać ludzi

przy realizacji danego scenariusza oraz ocenia, czy są w stanie uniknąć klimatycznej katastrofy. Raport będzie miał ogromny wpływ na politykę klimatyczną prowadzoną zarówno na poziomie międzynarodowym, unijnym, jak i krajowym. W raporcie akcentuje się, że: „Zatrzymanie globalnego ocieplenia na poziomie 1,5°C będzie wymagać szybkich, dalekosiężnych i bezprecedensowych zmian we wszystkich dziedzinach życia społecznego”. Raport potwierdził, że obecna średnia globalna temperatura jest o 1°C wyższa od poziomu przedindustrialnego. Jeśli emisje gazów cieplarnianych nie zostaną gwałtownie zredukowane, to wzrost średniej temperatury globalnej przekroczy: 1,5°C już w 2040 r., 2°C w 2065 r. i 4°C w 2100 r.

■ **Z prądem czy pod prąd? Perspektywy rozwoju elektromobilności w Polsce**

Raport (X 2018) Centrum Analiz Klubu Jagiellońskiego pod redakcją M. Dulaka i P. Musiałka
<https://klubjagiellonski.pl>

Raport pokazuje przyczyny i dynamikę rozwoju elektromobilności w poszczególnych segmentach motoryzacji. Publikacja nie ogranicza się jedynie do diagnozy, ale przedstawia rekomendacje, będące propozycją korekty rządowej strategii rozwoju elektromobilności. Raport podkreśla, że dynamiczny rozwój sektora elektromobilności na świecie został zauważony przez polskie władze. Elektromobilność została uwzględniona w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, przyjętej w lutym 2017 r. Kompleksowa strategia rządu w tej dziedzinie została natomiast ujęta w Programie Rozwoju Elektromobilności (PRE), przyjętym miesiąc później. Wedle PRE, w 2025 r. po polskich drogach ma jeździć milion samochodów elektrycznych. Dokument wskazuje cele i narzędzia stymulacji

rozwoju rynku tych pojazdów w naszym kraju.

■ **Odnawialne źródła energii – Stan obecny i prognoza do 2023**

Raport (X 2018) Międzynarodowej Agencji Energetycznej (IEA)
<https://www.iea.org>

Opracowanie to dokonana przez IEA analiza rozwoju w latach 2018–2023 rynku energii odnawialnej i związanych technologii. Dostarcza informacji o światowych trendach w sektorach energii elektrycznej, ciepłownictwie i transporcie. Analiza przedstawia dogłębne spojrzenie na bioenergię, największe na świecie źródło energii odnawialnej, podkreślając niewykorzystany potencjał nowoczesnej bioenergii i innych odnawialnych źródeł dla ekologizacji przemysłu i transportu. Raport zwraca również uwagę na uwarunkowania polityczne i rynkowe, które mogą odblokować dalszy wzrost energii odnawialnej w elektryczności i biopaliwach transportowych.

Dr Faith Biroll, Dyrektor Wykonawczy IEA, stwierdza: „Współczesna bioenergia to przeoczony gigant w dziedzinie energii odnawialnej”.

■ **Przyspieszanie działań klimatycznych**

Raport (VIII 2018) Światowego Instytutu Zasobów opracowany w ramach projektu Nowa gospodarka klimatyczna

<https://newclimateconomy.report>

Ze wstępu Światowej Komisji ds. Gospodarki i Klimatu: „Rozwój dokonany w XXI wieku pokazuje niespotykane wcześniej możliwości i zapewni silną, zrównoważoną i globalną gospodarkę sprzyjającą włączeniu społecznemu. Korzyści płynące z działań klimatycznych są większe niż kiedykolwiek wcześniej, a koszty braku działania nadal rosną. Nadszedł czas na zdecydowane przejście do nowej gospodarki klimatycznej”.

■ **Zewnętrzne koszty zdrowotne emisji zanieczyszczeń powietrza z sektora bytowo-komunalnego. Szacunki na podstawie dostępnych danych**

Raport (VIII 2018) Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii
<https://www.mpit.gov.pl>

„Głównym celem opracowania było oszacowanie zewnętrznych kosztów zdrowotnych sektora bytowo-komunalnego nazywanego powszechnie „niską emisją”. Opracowanie wykonano na podstawie ostatnich dostępnych danych. W opracowaniu wykorzystano również opublikowane raporty, oparte w większości przypadków na międzynarodowych statystykach. Uzyskane wyniki należy traktować jako wskaźnikowe, w szczególności te dotyczące całkowitych zewnętrznych kosztów zdrowotnych niskiej emisji, wymagających przeprowadzenia szeregu dodatkowych badań, których zakres i charakter został wskazany w niniejszym opracowaniu.”

„Zanieczyszczenie powietrza negatywnie oddziałuje na zdrowie. W Polsce największy wpływ na złą jakość powietrza, a tym samym na skutki zdrowotne, ma emisja z sektora bytowo-komunalnego zwanego potocznie „niską emisją”. Niniejsze opracowanie jest wynikiem przeprowadzonych analiz, wykorzystujących zarówno metody międzynarodowe, jak i dane krajowe, w tym pomiary GIOŚ oraz informacje gromadzone w ramach statystyki publicznej (GUS). Skupiono się na skutkach ekspozycji na pył zwieszony PM_{2,5}. Uzyskany rezultat wskazuje, że w 2016 roku 19 tys. zgonów można przypisać emisji zanieczyszczeń z sektora bytowo-komunalnego. Zewnętrzne koszty zdrowotne wyniosły, w zależności od przyjętej metodyki, między 12,9 a 30,0 mld EUR w 2016 roku.” ■

Elektromobilność kontra smog

ANNA JAKUBOWSKA

Transport drogowy to jedno z najpoważniejszych źródeł zanieczyszczenia powietrza. Stanowi drugie największe źródło emisji pyłów zawieszonych oraz największe źródło emisji tlenków azotu. Najbardziej odczuwalne skutki tych emisji są w aglomeracjach, w których nawet 60 proc. zanieczyszczeń powietrza ma pochodzenie drogowe¹. Rozwój elektromobilności stwarza szansę na skuteczną walkę ze smogiem. Przy aktywnym udziale Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Spaliny samochodowe mogą być dla ludzi dużo bardziej szkodliwe, niż zanieczyszczenia pochodzące z przemysłu, a to ze względu na fakt, że zanieczyszczenia motoryzacyjne jako niska emisja występują w bezpośrednim otoczeniu ludzi zagrażając ich zdrowiu. Emisja zanieczyszczeń zwiększa ryzyko występowania poważnych schorzeń układu oddechowego i układu krążenia.

Według danych Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), na liście 50 najbardziej zanieczyszczonych miast Unii Europejskiej aż 36 stanowią polskie miasta. Dane te wskazują, że sytuacja jest wyjątkowo poważna i konieczność podjęcia zdecydowanych działań jest oczywista.

Jednym z kluczowych rozwiązań, które w dłuższej perspektywie wpłynęłyby pozytywnie na działania realizowane w ramach walki ze smogiem może być elektromobilność.

Stosowanie napędu elektrycznego ogranicza emisję pyłów i gazów szkodliwych dla zdrowia i dla środowiska oraz emisję CO₂ – eliminując proces

spalania węglowodorów (benzyny, oleju napędowego). Dodatkowym czynnikiem pozytywnie oddziałyującym na zdrowie mieszkańców jest zmniejszenie hałasu o pochodzeniu komunikacyjnym. Niekorzystne objawy zdrowotne są obserwowane przy długotrwałej ekspozycji na hałas już od poziomu 55 dB, a w niektórych polskich miastach poziomy hałasu są znacznie wyższe.

Stopień, w jakim napęd elektryczny zmniejsza globalnie emisję zanieczyszczeń gazowych, pyłowych i CO₂, zależy od sposobu wytwarzania energii elektrycznej. Udział w produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych zwiększa istotnie walor ekologiczny tego napędu. Jednak niektóre analizy, jak np. te opublikowane przez Transport and Environment², wskazują, że nawet przy wykorzystaniu mixu energetycznego o relatywnie wysokiej emisji dwutlenku węgla, co ma miejsce w Polsce (w porównaniu np. do Norwegii czy Francji) emisja gazów cieplarnianych związana z użytkowaniem pojazdów elektrycznych jest o 25

proc. niższa niż w przypadku pojazdów referencyjnych z silnikiem Diesla.

Wobec tego rozwój elektromobilności także w przypadku Polski ma duży potencjał poprawy jakości powietrza oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

To dobry czas dla rozwoju tego obszaru. Sprzyja temu zwiększająca się świadomość ekologiczna oraz istniejące i wciąż opracowywane nowe rozwiązania technologiczne.

Silny trend do wspierania elektromobilności dostrzegany jest zarówno w Polsce jak i na arenie międzynarodowej.

Program Rozwoju Elektromobilności

Program Rozwoju Elektromobilności to jeden z flagowych projektów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR). Realizacja celów SOR oraz Programu Rozwoju Elektromobilności stały się podstawą do stworzenia czterech strategicznych dokumentów, które wyznaczają kierunki rozwoju transportu elektrycznego w Polsce: ▶

1. Krajowy bilans emisji SO₂, NO_x, CO, NH₃, NMLZO, pyłów, metali ciężkich i TZO za lata 2015–2016 w układzie klasyfikacji SNAP raport syntetyczny KOBIZE oraz informacja o wynikach kontroli NIK ochrona powietrza przed zanieczyszczeniami (<https://www.nik.gov.pl/plik/id,7764,vp,9732.pdf>)
2. Life Cycle Analysis of the Climate Impact of Electric Vehicles Author: Dr. Maarten Messagie – Vrije Universiteit Brussel – research group MOBI

Autobus z przyłączem elektrycznym podczas procesu ładowania

- Planu rozwoju elektromobilności³ wyznaczającego cele przemysłowe w perspektywie dziesięcioletniej i identyfikującego obszary rynku, do których powinno zostać skierowane wsparcie finansowe;
- Krajowych ram polityki rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych⁴, które implementują regulacje europejskie dotyczące m.in. warunków budowy infrastruktury dla paliw alternatywnych w 32 polskich aglomeracjach;
- Ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych⁵, która ma stymulować rozwój elektromobilności oraz upowszechnić stosowanie innych paliw alternatywnych (m.in. LNG i CNG) w sektorze transportowym w Polsce;
- Ustawy powołującej Fundusz Niskoemisyjnego Transportu (FNT)⁶, którego dysponentem jest Minister Energii a zarządzającym – NFOŚiGW (głównymi zadaniami FNT będzie wspieranie rozbudowy infrastruktury paliw alternatywnych oraz tworzenie rynku pojazdów na te paliwa).
- W wyżej wymienionych dokumentach określono kierunki działania, ale również etapy, które mają prowadzić do osiągnięcia wyznaczonych celów, a te są bardzo ambitne. Do 2020 r.:
 - 50 tys. pojazdów elektrycznych na polskich drogach;
 - 6 tys. publicznie dostępnych punktów o normalnej mocy ładowania;

3. Planu Rozwoju Elektromobilności „Energia do przyszłości” przyjęty przez Radę Ministrów 16.03.2017 r.

4. Krajowe ramy polityki rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych przyjęte przez Radę Ministrów 29.03.2017 r.

5. Ustawa o elektromobilności i paliwach alternatywnych z dnia 11 stycznia 2018 r.

6. Ustawa powołująca Fundusz Niskoemisyjnego Transportu – Ustawa z dnia 6 czerwca 2018 r. o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz niektórych innych ustaw

Autobus ekologiczny w przestrzeni miejskiej

- 400 punktów o dużej mocy ładowania;
- ok. 1000 autobusów elektrycznych oraz stworzenie Polskiego Autobusu Elektrycznego.

Dodatkowo w perspektywie do 2025 r. liczba pojazdów elektrycznych na polskich drogach powinna wzrosnąć do 1 mln.

Tak wyznaczone cele to ogromne wyzwanie, szczególnie, że obecny rynek elektromobilności w Polsce (pojazdy elektryczne oraz infrastruktura do ich ładowania) jest bardzo słabo rozwinięty. W zasadzie bardziej można mówić o działaniach promocyjnych poszczególnych firm niż o zorganizowanym rynku. Wyjątek może stanowić rynek autobusów miejskich. W tym zakresie Polska może być uznana nawet za lidera.

Rynek elektromobilności w Polsce

Obecnie w Polsce funkcjonuje ok. 330 punktów ładowania pojazdów elektrycznych, co nie daje nawet jednej ładowarki na 100 tys. mieszkańców. Pod tym względem zajmujemy dopiero 28. miejsce w Europie⁷. Są to przede wszystkim publicznie dostępne punkty ładowania.

Zdecydowana większość dostępnych punktów wyposażonych jest w ładowarki wolne lub półszybkie, w których trzeba ładować baterię od dwóch do czterech godzin, by energii wystarczyło na kolejnych 100 km. Dla porównania w ładowarkach szybkich (o mocy 50 kW – wykorzystujących prąd stały) naładowanie baterii na taki dystans może zająć tylko kwadrans.

Brak wystarczającej liczby punktów ładowania powoduje, że pojazdy o napędzie elektrycznym nie cieszą się

w Polsce dużą popularnością. Według danych Polskiego Związku Przemysłu Motoryzacyjnego w roku 2017 na polskim rynku było ok. 22 mln pojazdów, z czego największy odsetek stanowiły pojazdy konwencjonalne – ok. 19 mln. Najmniejsza część to pojazdy elektryczne – zaledwie 1068 sztuk. Choć co roku obserwuje się zdecydowany wzrost sprzedaży pojazdów elektrycznych, tempo rozwoju tego rynku jest nadal mniejsze niż w Unii Europejskiej.

Obszarem, w którym Polska pozytywnie wyróżnia się na tle innych państw europejskich to rynek autobusów elektrycznych. W Europie jesteśmy jednym z liderów w dziedzinie produkcji i sprzedaży autobusów elektrycznych dysponując sporym potencjałem innowacyjnym. Polscy producenci autobusów posiadają w swojej ofercie już nawet pojazdy elektryczne z ogniwami paliwowymi⁸.

7. <https://elektrowoz.pl/ladowarki/liczba-ladowarek-w-europie-prowadzi-norwegia-i-holandia-polska-na-28-miejscu/>

8. <https://www.ursus.com/pl/aktualnosc/ursus-na-impact-mobility-revolution-18>

Obecnie w polskich miastach jeździ 109 autobusów elektrycznych, kolejnych 340 zostało zamówionych u producentów, a ich wprowadzenie do ruchu planowane jest do końca 2019 r.⁹ Dodatkowo, do 2023 r. 26 miast oraz KZK GOP¹⁰ zamierza zakupić 1075 innowacyjnych autobusów elektrycznych, których projekt dopiero zostanie opracowany w ramach programu „Bezemisyjny Transport Publiczny” realizowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju. Środki na realizację tego projektu zostały zarezerwowane w programie NFOŚiGW *Gepard II*¹¹.

Elektromobilność na COP24

Działania podjęte dotychczas przez polski rząd – m.in. stworzenie ram legislacyjnych, utworzenie Funduszu Niskoemisyjnego Transportu – dowodzą tego, że Polska ma zamiar być aktywnym i efektywnym graczem w two-

zeniu elektromobilnego transportu. Takie podejście zostało potwierdzone również podczas szczytu klimatycznego ONZ COP24, podczas którego polska prezydencja zaproponowała uczynienie elektromobilności jednym z wiodących tematów Konferencji. Narzędziem do realizacji tego celu było przedłożenie przygotowanego przez Polskę i Wielką Brytanię partnerstwa w zakresie elektromobilności – Driving Change Together – Katowice Partnership for Electromobility. Deklaracja partnerstwa na rzecz rozwoju elektromobilności i transportu zeroemisyjnego została podpisana przez 35 państw z 5 kontynentów.

Polska razem z Bankiem Światowym powołuje także dedykowany fundusz elektromobilności w Funduszu Powierniczym Mobilności i Logistyki. Będzie on finansował wdrożenie partnerstwa na poziomie lokalnym pomiędzy miastami oraz regionami.

Pierwsze światowe forum Driving Change Together odbędzie się w 2019 r. w Polsce.

Ekomobilność w NFOŚiGW

Trend związany z ekomobilnością (obejmującą elektromobilność oraz napędy na pozostałe paliwa alternatywne) widoczny jest również wśród programów priorytetowych NFOŚiGW. Tylko w ciągu ostatniego roku zatwierdzono trzy części programu *Gepard II – transport niskoemisyjny*. Choć należy zauważyć, że temat ten znalazł zainteresowanie w Narodowym Funduszu już wiele lat temu. Pierwszym programem w tym obszarze była tzw. *Gazela*, czyli program będący elementem Systemu Zielonych Inwestycji, czyli GIS (Green Investment Scheme). Środki w ramach tego programu pochodziły głównie z umowy międzynarodowej zawartej przez Ministra Środowiska z Rządem Hiszpanii, której ▶

9. <http://infobus.pl/ebus.html>

10. KZK GOP – Komunikacyjny Związek Komunikacyjny Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego

11. Program priorytetowy NFOŚiGW *Gepard II*, Część 1) *Wspieranie innowacyjnych rozwiązań w zakresie transportu bezemisyjnego*

Autobus komunikacji miejskiej podczas procesu ładowania elektrycznego

Elektroenergetyczna sieć dystrybucyjna z przyłączem ładowania elektrycznego autobusów miejskich

przedmiotem była sprzedaż jednostek przyznanej emisji, tzw. jednostek AAU. Nabór wniosków ogłoszono w 2012 r. a środki w ramach programu zostały przeznaczone na zakup autobusów hybrydowych zasilanych gazem CNG oraz szkolenie kierowców.

Kontynuacją *Gazeli* i wydatkowania środków z Umowy AAU z rządem Hiszpanii jest program *Gepard* skierowany do gmin i spółek obsługujących transport publicznych, które chcą rozwijać lokalnie ekomobilność poprzez zakup autobusów elektrycznych.

Obecnie w ofercie NFOŚiGW największym programem w zakresie ekomobilności jest *Gepard II – transport niskoemisyjny*, z całkowitym budżetem przekraczającym 2,2 mld zł. Program składa się z trzech części.

Pierwsza pn. *Wspieranie innowacyjnych rozwiązań w zakresie transportu bezemisyjnego* zakłada sfinansowanie

w kwocie ok 2,2 mld zł 1075 sztuk nowoczesnych autobusów elektrycznych, których projekt będzie wynikiem partnerstwa innowacyjnego z producentami autobusów w ramach programu „Bez-emisyjny Transport Publiczny”, realizowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju.

Druga część programu *Gepard II*, pn. *Strategia rozwoju elektromobilności* daje możliwość gminom, powiatom i ich związkom na odpowiednie zaplanowanie ekomobilności w perspektywie kilkunastu lub kilkudziesięciu lat. Ekomobilność w gminie czy powiecie to nie tylko transport publiczny. To również transport indywidualny, ogólnodostępne stacje ładowania pojazdów elektrycznych, dogodne rozwiązania dla rowerzystów (również tych korzystających z rowerów elektrycznych), inteligentne systemy zarządzania ruchem, car-sheering, zarządzanie miejscami

parkingowymi i wiele innych rozwiązań charakterystycznych dla smart city. Jej odpowiednie zaplanowanie w perspektywie kilkunastu lub kilkudziesięciu lat wymaga szerokich analiz finansowych i środowiskowych. Jeżeli środki finansowe do tej pory były barierą do przygotowania takiej strategii, to ten program daje możliwość jej zlikwidowania. Na przygotowanie strategii zostało przeznaczonych łącznie 10 mln zł w formie dotacji.

Ostatnia, trzecia część programu *Śląsk – zagłębienie bezemisyjnego transportu publicznego* skierowana jest do podmiotów z terenu województwa śląskiego i daje możliwość połączenia w jednym projekcie finansowania z dwóch źródeł, zarówno ze środków NFOŚiGW, jak i RPO WSL 2014–2020¹². Budżet programu ze środków Narodowego Funduszu wyniesie 70 mln zł, w tym 50 w formie dotacji ▶

12. RPO WSL 2014–2020 Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014–2020

i 20 mln zł w formie pożyczki, które zostaną przeznaczone na zakup autobusów elektrycznych, szkolenia kierowców oraz budowę infrastruktury do ładowania.

Fundusz Niskoemisyjnego Transportu – koło zamachowe elektromobilności

28 lipca 2018 r. weszła w życie ustawa z dnia 6 czerwca 2018 r. o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz innych ustaw (dalej: ustawa o biopaliwach i biokomponentach), powołująca do życia FNT. Jego zadaniem jest finansowanie projektów związanych z rozwojem elektromobilności oraz transportem opartym na paliwach alternatywnych.

Wsparcie w ramach FNT otrzymają zarówno inicjatywy związane z rozwojem elektromobilności (czyli pojazdy napędzane energią elektryczną) jak i transportem opartym na paliwach alternatywnych, m.in. CNG, LNG. Dzięki Funduszowi Niskoemisyjnego Transportu finansowane będą projekty wymienione m.in. w Planie Rozwoju Elektromobilności w Polsce, Krajowych Ramach Polityki Rozwoju Infrastruktury Paliw Alternatywnych oraz ustawie z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych.

Zakres finansowania FNT jest bardzo szeroki. Wśród beneficjentów Funduszu znajdują się producenci środków transportu, samorządy inwestujące w czysty transport publiczny, przedsiębiorcy budujący infrastrukturę dla paliw alternatywnych, wytwórcy biokomponentów i podmioty chcące zakupić nowe pojazdy. Fundusz wspiera także promocję i edukację w zakresie wykorzystania paliw alternatywnych w transporcie.

Przychody Funduszu stanowią m.in.: środki budżetu państwa pochodzące z podatku akcyzowego od paliw silnikowych, środki przekazywane przez operatora systemu przesyłowego elektroenergetycznego, wpływy z tytułu opłaty zastępczej oraz wpływy z tytułu opłaty emisyjnej w części przypadającej Funduszowi (środki z opłaty emisyjnej zgodnie z ustawą stanowiąc będą w 15 proc. przychody Funduszu Niskoemisyjnego Transportu, a w 85 proc. przychody NFOŚiGW). Szacuje się, że łącznie w latach 2018–2027 Fundusz będzie dysponował kwotą ok. 6,7 mld zł.

Dodatkowo, w związku z powierzeniem NFOŚiGW zarządzania FNT, jest on zobowiązany w okresie 2018–2027 wydać na rozwój elektromobilności kolejne 3,9 mld zł. Razem środki dają kwotę ok. 10 mld zł.

Dysponentem środków w ramach FNT jest Minister Energii, który m.in. nadzoruje funkcjonowanie Funduszu, przygotowuje plan finansowy, zatwierdza wsparcie udzielane projektom.

Zarządzanie FNT, ze względu na wieloletnie doświadczenia w finansowaniu projektów środowiskowych, powierzono NFOŚiGW, który m.in. odpowiada za przeprowadzanie wyboru projektów w trybie konkursowym, zawieranie umów o wsparcie, rozliczanie projektów, wypłatę środków, informację i promocję Funduszu.

Fundusz Niskoemisyjnego Transportu to realna szansa na rozwój infrastruktury paliw alternatywnych, flot pojazdów niskoemisyjnych oraz niskoemisyjnego transportu publicznego. To także możliwość wprowadzenia nowych modeli biznesowych opartych na paliwach alternatywnych i ich infrastrukturze.

Jednak celem nadrzędnym FNT, jak w przypadku wszystkich inicjatyw realizowanych przez NFOŚiGW, jest efekt ekologiczny. Fundusz Niskoemisyjnego Transportu to przede wszystkim szansa na poprawę jakości powietrza, wynikająca ze zmniejszenia emisji szkodliwych substancji przez pojazdy drogowe. Szczególnie w dużych aglomeracjach, gdzie to ryzyko jest największe. ■

PROGRAM E-BUS (OPRACOWANY W MINISTERSTWIE INWESTYCJI I ROZWOJU)

Główne założenie: Autobusy elektryczne przyszłością polskiego transportu publicznego

Cel: Stworzenie polskiego autobusu elektrycznego (z kluczowymi komponentami produkowanymi w kraju przy wsparciu rodzimego potencjału naukowo-badawczego)

Efekt ekonomiczny: Powstanie polskiego rynku autobusów elektrycznych

o wartości 2,5 mld zł rocznie i 5000 nowych miejsc pracy (przy produkcji 1000 pojazdów w ciągu roku)

Misja społeczna – poprawa jakości życia w miastach poprzez:

- Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza (brak emisji spalin)
- Obniżenie hałasu
- Lepszy komfort jazdy i funkcjonowania

wania mieście (wymiana taboru)

Misja biznesowa – rozwój w Polsce nowego rynku:

- O długofalowym potencjale wzrostowym
- Zbudowanego na długoletnich tradycjach produkcji autobusów
- Wykorzystującego innowacyjne technologie

Kadra kierownicza Departamentu Czystego Powietrza i Nowych Projektów. Na zdjęciu (od lewej): Dorota Kowalczyk, Daniel Markiewicz, Agnieszka Kaczorowska

Departament Czystego Powietrza i Nowych Projektów

Agnieszka Kaczorowska Dyrektor

Absolwentka Wydziału Ekonomiczno-Rolniczego Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie na kierunku ekonomia w zakresie zarządzania i marketingu w agrobiznesie.

Pierwsze kroki w swojej karierze zawodowej stawiała w Grupie Wydawni-

czej INFOR Sp. z o.o. jako specjalista ds. marketingu reklamy. Przez kilkanaście lat pracowała w Biurze Wsparcia Inwestycyjnego w Mazowieckim Oddziale Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, zaczynając od stanowiska inspektora przeszła kolejne szczeble aż do stanowiska kierowniczego. Posiada

ponad dwuletnie doświadczenie w zarządzaniu zespołami ludzkimi (bezpośrednio nadzorowała 100-osobowy zespół) oraz trzynastoletnie doświadczenie w pracy przy wdrażaniu i rozliczaniu projektów dofinansowanych ze środków unijnych (w trybie prawa cywilnego, jak również Kodeksu Postępowania Admi- ▶

nistracyjnego). Na wielu szkoleniach zdobyła wiedzę m.in. z zakresu prawa pracy, prawa wekslowego oraz Kodeksu Postępowania Administracyjnego.

W NFOŚiGW pracuje od września 2018 r. jako główny specjalista, obecnie powierzono jej pełnienie obowiązków

Dyrektora Departamentu Czystego Powietrza i Nowych Projektów.

Prywatnie jest mężatką, dumną mamą dwójki dzieci: 16-letniej Julii i 9-letniego Iwo. Wspiera dzieci w ich pasjach: córki – wokalne, syna – robotyki i programowania komputerowego.

Czas wolny spędza najczęściej z rodziną, zwiedzając urokliwe miejsca w Polsce i w Europie. Interesuje się architekturą wnętrz, psychologią i socjologią. W tak zwanym „międzyczasie” pasjami czyta książki – szczególnie lubi kryminały psychologiczne. ■

Dorota Kowalczyk

Zastępca Dyrektora

Absolwentka Wydziału Ekonomiczno-Rolniczego Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie na kierunku ekonomia w zakresie rynku rolnego i spółdzielczości (studia inżynierskie). Na tym samym wydziale (również na kierunku ekonomia) ukończyła studia magisterskie w zakresie zarządzania i marketingu w agrobiznesie. Studiując w Europejskiej Wyższej Szkole Prawa i Administracji w Warszawie na Wydziale Prawa, uzyskała także świadectwo

studiów podyplomowych w zakresie zamówień publicznych.

Karierę zawodową rozpoczynała w Polskiej Telefonii Cyfrowej Sp. z o.o. w dziale obsługi klienta.

Od 2003 r. pracowała w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (w Mazowieckim Oddziale Regionalnym) w Biurze Wsparcia Inwestycyjnego, obsługując wnioski o dofinansowanie z funduszy unijnych. Od 2016 r. podjęła tam obowiązki na stanowisku zastępcy kierownika.

Ukończyła kursy i szkolenia związane z wykonywanymi obowiązkami oraz poszerzając wiedzę merytoryczną, m.in. z zakresu ekonomii, prawa budowlanego, rolnictwa oraz zarządzania zasobami ludzkimi. Interesuje się psychologią. Jej pasją jest ogrodnictwo (szczególnie ekologiczna uprawa warzyw i owoców w małym ogródku). Czas wolny od pracy spędza z rodziną: mężem i dwójką dzieci: 17-letnim synem i 13-letnią córką. ■

Daniel Markiewicz

Kierownik Wydziału Czystego Powietrza

Absolwent kierunku inżynieria środowiska na Politechnice Częstochowskiej ze specjalizacją ogrzewnictwo, wentylacja i ochrona atmosfery. Ukończył również studia doktoranckie oraz uzyskał stopień naukowy doktora w tematyce związanej z oczyszczaniem spalin w przemyśle energetycznym. Ponadto ukończył roczne studia podyplomowe w zakresach: pedagogika, menadżer projektów badawczych oraz sporządzanie audytów i świadectw charakterystyki energetycznej budynków.

Posiada szeroką wiedzę dotyczącą redukcji emisji zanieczyszczeń gazowych do atmosfery oraz ubocznych produktów spalania. Od wielu lat – jako audytor – zajmował się również poprawą efektywności energetycznej w budownictwie. Należy do Zrzeszenia Audytorów Energetycznych oraz Certyfikowanych Audytorów/Ekspertów ds. Energetyki wpisanych na listę NFOŚiGW. Stale poszerza swoją wiedzę dotyczącą nowinek technologicznych z zakresu efektywności energetycznej

i zastosowania odnawialnych źródeł energii.

W NFOŚiGW pracuje od kwietnia 2017 r. Początkowo jako doradca energetyczny na terenie województwa mazowieckiego, a obecnie na stanowisku Kierownika Wydziału Czystego Powietrza w Departamencie Czystego Powietrza i Nowych Projektów.

Prywatnie jest żonaty. Interesuje się odkrywaniem wspaniałych zakątków Polski, dobrym filmem, a także muzyką elektroniczną. ■

Pierwsze efekty programu *Czyste Powietrze*

Oprac. PATRYCJA SZMITKOWSKA

Od 19 września 2018 r. wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej przyjmują wnioski w ramach programu priorytetowego NFOŚiGW *Czyste Powietrze*. Program cieszy się dużym zainteresowaniem. W ciągu zaledwie kilku miesięcy wpłynęło ponad 16 tys. formularzy. Największe zainteresowanie dofinansowaniem jest na Śląsku i Mazowszu.

Celem programu *Czyste Powietrze*, opracowanego pod kierunkiem Wiceprezes NFOŚiGW Anny Król, jest poprawa efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji pyłów i innych zanieczyszczeń do atmosfery z jednorodzinnych budynków mieszkalnych, jak również uniknięcie emisji zanieczyszczeń do powietrza z budynków mieszkalnych nowo budowanych.

Program *Czyste Powietrze* jest kluczowym projektem w obrębie rządowych działań, który w konsekwencji ma na celu poprawę jakości życia, zapewnienie „ciepłego domu” Polakom, oszczędności w domowym budżecie, likwidacji ubóstwa energetycznego oraz oczywiście zadbanie o czyste powietrze. Zaczęła się swoista rewolucja, której efektem ma być głęboka termomodernizacja nawet 4 mln domów jednorodzinnych i uporanie się ze szkodliwym zjawiskiem smogu.

Program zakłada kompleksowe podejście do inwestycji, promując głęboką termomodernizację o podwyższonych standardach, co w znacznym stopniu wpłynie na obniżenie kosztów eksploatacyjnych w budynkach mieszkalnych.

O pomoc w ramach programu *Czyste Powietrze* mogą ubiegać się wyłącznie

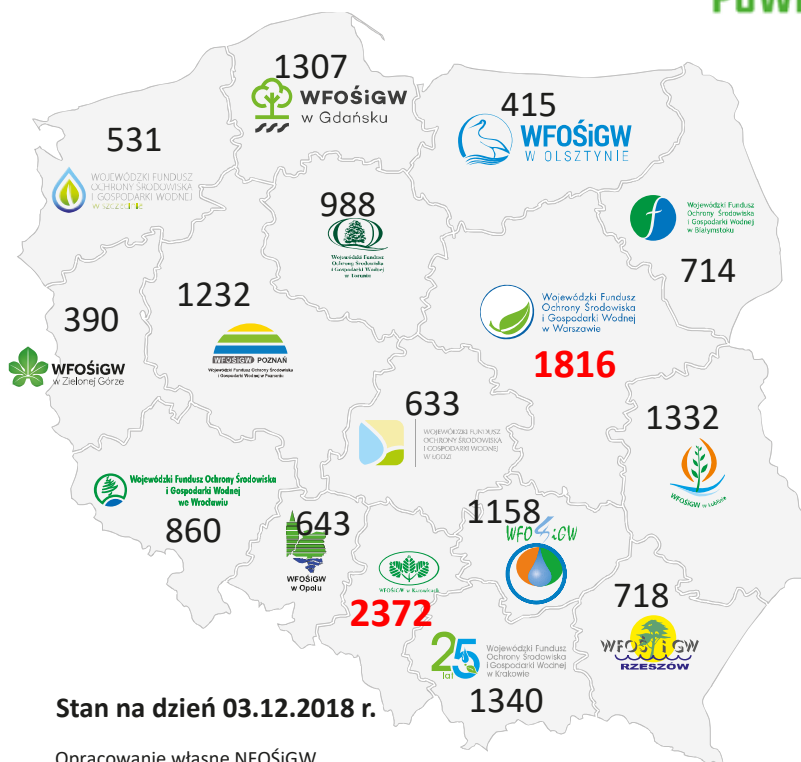
osoby fizyczne, które są właścicielami lub współwłaścicielami budynków jednorodzinnych, a także osoby fizyczne, które uzyskały zgodę na rozpoczęcie budowy jednorodzinnego budynku mieszkalnego.

Pomoc finansową w ramach *Czystego Powietrza* można otrzymać na

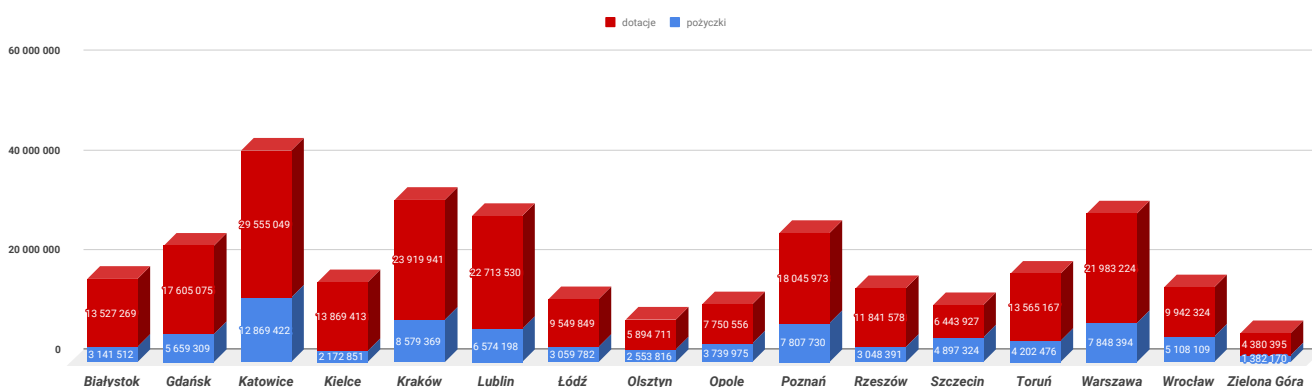
wymianę starych oraz zakup i montaż nowych źródeł ciepła, spełniających wymagania określone w treści programu. Wsparciu podlegają również inwestycje termomodernizacyjne związane z dociepleniem budynku (np. ścian, stropów, dachów) oraz wewnętrznych przegród budynków, oddzielających pomieszczenia ogrzewane od nieogrzewanych, a także związane z wymianą i montażem stolarki zewnętrznej (okna, drzwi itp.).

W ramach dotacji i pożyczki można również sfinansować potrzebną dokumentację projektową – audytu energie- ▶

Liczba formalnie złożonych wniosków

Wnioskowane kwoty DOTACJI i POŻYCZEK z podziałem na fundusze

tycznego, jeśli jest wykonany, projektów instalacji wewnętrznych centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej lub źródła ciepła, czy np. ekspertyzy ornitologicznej. Natomiast niskoprocentowaną pożyczkę można przeznaczyć na instalacje odnawialnych źródeł energii – kolektorów słonecznych oraz mikroinstalacji fotowoltaicznych.

Wysokość wsparcia zależy od średnich miesięcznych dochodów na jedną

osobę w gospodarstwie domowym.

Od 1 stycznia 2019 r. – w związku z wprowadzeniem ulgi podatkowej – program *Czyste Powietrze* będzie zmodyfikowany. Nowelizacja ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne pozwoli na odliczenie od dochodu (przychodu) wydatków poniesionych

na termomodernizację jednorodzinnego budynku mieszkalnego.

Program *Czyste Powietrze* cieszy się dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców domów jednorodzinnych. Do 3 grudnia 2018 r. do wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej wpłynęło formalnie ponad 16 tys. wniosków. Największe zainteresowanie programem jest na Śląsku (2372 wnioski) i Mazowszu (1816 wnioski). ■

SPOTKANIA INFORMACYJNO-EDUKACYJNE W CAŁEJ POLSCE

Z inicjatywy Ministra Środowiska Henryka Kowalczyka przeprowadzono kampanię edukacyjno-informacyjną, podnoszącą świadomość społeczeństwa w zakresie problematyki ochrony i jakości powietrza, zdrowotnych skutków nadmiernego jego zanieczyszczenia. W spotkaniach, które zostały zrealizowane w całej Polsce wzięło udział ponad 170 tys. osób. Dzięki kampanii osiągnięto jeden z założonych celów: świadomość mieszkańców i wiedza na temat zagrożeń zanieczyszczenia powietrza jest zdecydowanie większa.

W realizacji programu *Czyste Powietrze* bardzo ważna jest edukacja, dlatego kolejnym działaniem z tego zakresu

Wiceprezes NFOŚiGW Anna Król na spotkaniu z mieszkańcami Rybnika (25 września 2018 r.) mówiła m.in. o założeniach programu *Czyste Powietrze*

jest kampania społeczna „Czyste Powietrze – zdrowy wybór!”. Akcja Ministerstwa Środowiska jest realizowana pod hasłem „Zadbaj o swój kawałek nieba”. Ma ona na celu, poza wyjaśnianiem przyczyn powstawania smogu, zachęcać

Polaków do podejmowania działań, które służą zmniejszeniu emisji szkodliwych zanieczyszczeń do powietrza. W tym przede wszystkim do skorzystania z dofinansowania w ramach programu *Czyste Powietrze*.

Ekoleksykon (część V)

Oprac. MICHAŁ PISKORZ

Niekiedy z pozoru znane skróty przysparzają kłopotów nie tylko z ich rozwinięciem, ale także ze zrozumieniem treści. Poniżej kolejna porcja przykładów, z którymi warto się oswoić. Szczególnie jeśli dopiero zaczyna się przygodę z ekologią.

IBL – Instytut Badawczy Leśnictwa

ICHPW – Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla

IMGW – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej

IOŚ - PIB – Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy

KIS – Krajowe Inteligentne Specjalizacje

KKOŚ – Krajowa Komisja Ocen Oddziaływania na Środowisko

KPK – Krajowy Punkt Kontaktowy

MPA – Miejskie Plany Adaptacji (do zmian klimatu)

OSCHR – Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolna

PGWWP – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

PIG - PIB – Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy

PJB – Państwowa jednostka budżetowa

PKE – Polski Klub Ekologiczny

PM 10 – Pył zawieszony PM10 o średnicy nie większej niż 10 mikronów

PM 2,5 – Pył zawieszony PM2,5 o średnicy nie większej niż 2,5 mikrona

PMŚ – Państwowy Monitoring Środowiska

POE – Pozarządowe Organizacje Ekologiczne

POP – Państwowa osoba prawna

PROP – Państwowa Rada Ochrony Przyrody

PROŚ – Państwowa Rada Ochrony Środowiska

SIDA – Szwedzka agencja współpracy międzynarodowej

SIWZ – Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia

SPO WKP – Sektorowy Program Operacyjny „Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw”

SZOOP – Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych

SZOPZ – Szczegółowy Opis Przedmiotu Zamówienia

TGCS – System zielonych certyfikatów

TGE – Towarowa Giełda Energii

TRI – Rejestr toksycznych emisji

TSP – Całkowity pył zawieszony

UNEP – Program Ochrony Środowiska Narodów Zjednoczonych

UNFCCC – Sekretariat UNFCCC (ONZ Climate Change) utworzony w 1992 r. kiedy kraje przyjęły Ramową Konwencję Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UNFCCC), od 1995 r. Sekretariat znajduje się w Bonn

URE – Urząd Regulacji Energetyki

WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

WPGO – Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadowej

WSS-E – Wojewódzka Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna

ZIT – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

ZTPO – Zakład Termicznego Przetwarzania Odpadów (tzw. spalarnia śmieci) ■

Zapowiedzi wydarzeń pod patronatem NFOŚiGW

JOANNA HEYDA

W pierwszym kwartale 2019 r. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej patronuje wydarzeniom, które prezentują całe spektrum zagadnień związanych z ochroną środowiska. Są to: II Kongres Energetyki Lokalnej, VIII Międzynarodowe Forum Gospodarki Odpadami SOSEXPO oraz warsztaty dotyczące efektywności energetycznej w ramach inicjatywy Smart Living.

II Kongres Energetyki Lokalnej. Administracja publiczna-NGO-Biznes

Warszawa, 21 stycznia 2019 r.
uksw.edu.pl

Działalność prosumencka, klastry energii oraz spółdzielnie energetyczne to już nie takie nowe zjawiska, ale ciągle rozwijające się i coraz bardziej znaczące dla rynku energii ze źródeł odnawialnych. NFOŚiGW wspiera taką działalność także finansowo. Energetyka lokalna może być w przyszłości oparta na tych rozwiązaniach – o czym będą dyskutować eksperci i przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego z całej Polski podczas II Kongresu Energetyki Lokalnej w Warszawie. Wydarzenie odbędzie się na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

VIII Międzynarodowe Forum Gospodarki Odpadami SOSEXPO 2019

Warszawa, 28 lutego 2019 r.
www.sosexpo.ztw.pl

Po raz kolejny Narodowy Fundusz obejmuje patronatem honorowym branżowe wydarzenie SOSEXPO, którego celem jest prezentacja aktualnych zagadnień dotyczących gospodarki odpadowej i ochrony środowiska. Forum już od ośmiu lat jest miejscem spotkań przed-

stawiciele samorządów z producentami, dystrybutorami, dostawcami technologii komunalnych, a także administracji rządowej, czy organizacjami non-profit i ekspertami branżowymi. Tegoroczne wydarzenia podczas SOSEXPO dotyczyć będą głównie efektywnego zwalczania nieprawidłowości w gospodarce odpadami, bezpieczeństwa, ochrony i monitoringu składowisk oraz nowoczesnych rozwiązań i technologii m.in. w utylizacji odpadów przemysłowych. Targi otworzy Minister Środowiska Henryk Kowalczyk, a gościem specjalnym będzie Prezydent COP24, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska Michał Kurtyka.

Cykl warsztatów „Jak zoptymalizować efektywność energetyczną budynków w celu uzyskania najlepszych parametrów czystego powietrza”

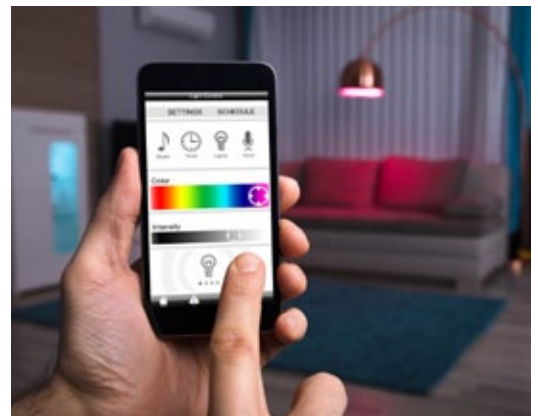
Warszawa, Katowice, Kraków
XI 2018 r.–III 2019 r.

www.polen.um.dk/pl

W ramach trwającej od 2014 r. inicjatywy Smart Living, mającej na celu wymianę wiedzy, pomysłów i doświadczeń w kilku obszarach związanych z ochroną

środowiska (m.in. efektywność energetyczna, inteligentna energia, gospodarka odpadami, gospodarka wodna), służących idei lepszego, tzn. bardziej ekologicznego życia w miastach, Ambasada Królestwa Danii w Polsce, we współpracy z patronami honorowymi (w tym z NFOŚiGW od początku trwania projektu) i partnerami strategicznymi, organizuje cykl warsztatów. Tematem będzie optymalizacja efektywności energetycznej budynków w celu uzyskania najlepszych parametrów czystego powietrza, a warsztaty są skierowane do doradców energetycznych, przedstawicieli gmin oraz wojewódzkich funduszy ochrony środowiska. W 2019 r. odbędą się dwa spotkania: w Krakowie (luty) i w Katowicach (marzec). Warsztaty są bezpłatne, a szczegółowe informacje o nich udostępniono na stronie internetowej organizatora.

O tym, jak wnioskować o patronat honorowy NFOŚiGW, można dowiedzieć się na stronie: www.nfosigw.gov.pl ■

Smart Living daje m.in. możliwość dokładnego kontrolowania zużycia energii i wody w domu

Zbliża się 30-lecie NFOŚiGW

JOANNA ZEMEŁKA-WIKTOROWSKA, ANNA URZYCZYN

Rok 2019 to wielkie święto Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. 30 lat istnienia instytucji. Przy tej okazji warto przypomnieć najważniejsze wydarzenia z kart historii NFOŚiGW. Jednocześnie jest to zapowiedź kolejnego numeru kwartalnika „Fundusz dla Środowiska”, który w całości poświęcony będzie temu jubileuszowi.

- NFOŚiGW utworzono **27 kwietnia 1989 r.** w oparciu o ustalenia Okrągłego Stołu na podstawie nowelizacji Ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska z 1980 r. Natomiast działalność Narodowy Fundusz rozpoczął **1 lipca 1989 r.**, zgodnie z rozporządzeniem 11 Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z 30 czerwca 1989 r. o nadaniu statutu Funduszowi. **W pierwszych latach działalności Fundusz zatrudniał 22 osoby.**
- Początkowo powstał jako fundusz celowy, a od 2010 r. funkcjonuje jako państwowa osoba prawna. Jego głównym celem jest **udzielanie finansowego wsparcia największym lub ponadregionalnym przedsięwzięciom służącym ochronie środowiska i gospodarce wodnej.**
- Pierwszym Prezesem instytucji został Lesław Puczniewski. Obecny Prezes Kazimierz Kujda sprawuje tę funkcję po raz trzeci.
- W 1989 r. – pierwszym roku działalności – zawarto **33 umowy o dofinansowaniu**, najwięcej w obszarze ochrony wód.
- We wrześniu 1990 r., na podstawie ustaleń Okrągłego Stołu, powstał **Bank Ochrony Środowiska (BOŚ SA)**, który wspiera działania NFOŚiGW. Fundusz jest jego głównym akcjonariuszem. BOŚ rozpoczął działalność w 1991 r. Dwa lata później, aby realizować zadania o zasięgu regionalnym, w lipcu 1993 r. powstały **wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (WFOŚiGW)**, niezależne jednostki współpracujące z Narodowym Funduszem. Od tej pory NFOŚiGW wraz z funduszami wojewódzkimi oraz BOŚ jest głównym ogniwem polskiego systemu finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej.
- Na mocy porozumienia zawartego pomiędzy Ministrem Środowiska a Prezesem Zarządu w 1994 r. w strukturę NFOŚiGW przejęto Biuro Programu Strategia Zarządzania Środowiskiem gospodarującego zagranicznymi środkami finansowymi.
- Rok później Fundusz z budynku Ministerstwa Środowiska przy ul. Wawelskiej 52/54 przeniósł się do obecnej siedziby na **ul. Konstruktorskiej 3A.**
- NFOŚiGW zawsze włączał się w działania pomocowe m.in. w przypadku nadzwyczajnych zagrożeń i klęsk żywiołowych. Tak było podczas powodzi tysiąclecia w 1997 r., kiedy to Narodowy Fundusz aktywnie udzielał pomocy finansowej na rzecz likwidacji szkód spowodowanych powodzią.
- W trosce o efektywne i sprawne zarządzanie środkami finansowymi w 1998 r. opracowane zostały procedury przyjmowania i rozpatrywania wniosków o dofinansowanie ze środków Narodowego Funduszu.
- W styczniu 1999 r. Fundusz rozpoczął wdrażanie **projektów pomocy przedakcesyjnej ISPA** (Instrument Przedakcesyjnej Polityki Strukturalnej) i **PHARE** (Program Pomocy Polsce i Węgrom w Restrukturyzacji Gospodarki) w obszarze ochrony środowiska. W kolejnych zaś **Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego**, a od 2007 r. w ramach programów operacyjnych **Infrastruktura i Środowisko.**
- Kwiecień 2001 r. to uchwalenie **Ustawy Prawo Ochrony Środowiska**, pierwszej polskiej legislacji nawiązującej do prawa europejskiego, która z wieloma nowelizacjami obowiązuje do dziś.
- W latach 2004–2009 NFOŚiGW we współpracy z Ministerstwem Środowiska przygotowywał, oceniał i koordynował realizację projektów współfinansowanych ze środków **Norweskiego Mechanizmu Finansowego (NMF)** i **Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG).**
- Kolejnym projektem realizowanym przez NFOŚiGW był **Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw (SPO-WKP Unia dla przedsiębiorczych – Program Konkurencyjność)** skierowany do przedsiębiorstw za-

interesowanych zwiększeniem swojej konkurencyjności w warunkach Jednolitego Rynku Europejskiego. Inwestycje dla ochrony środowiska w ramach tego programu realizowane były poprzez działanie 2.4 SPO-WKP, w którym NFOŚiGW był w latach 2005–2009 Instytucją Wdrażającą. Był to pierwszy instrument pomocy finansowej Unii Europejskiej dla polskich przedsiębiorców na rzecz realizacji projektów proekologicznych, współfinansowany równocześnie ze środków NFOŚiGW.

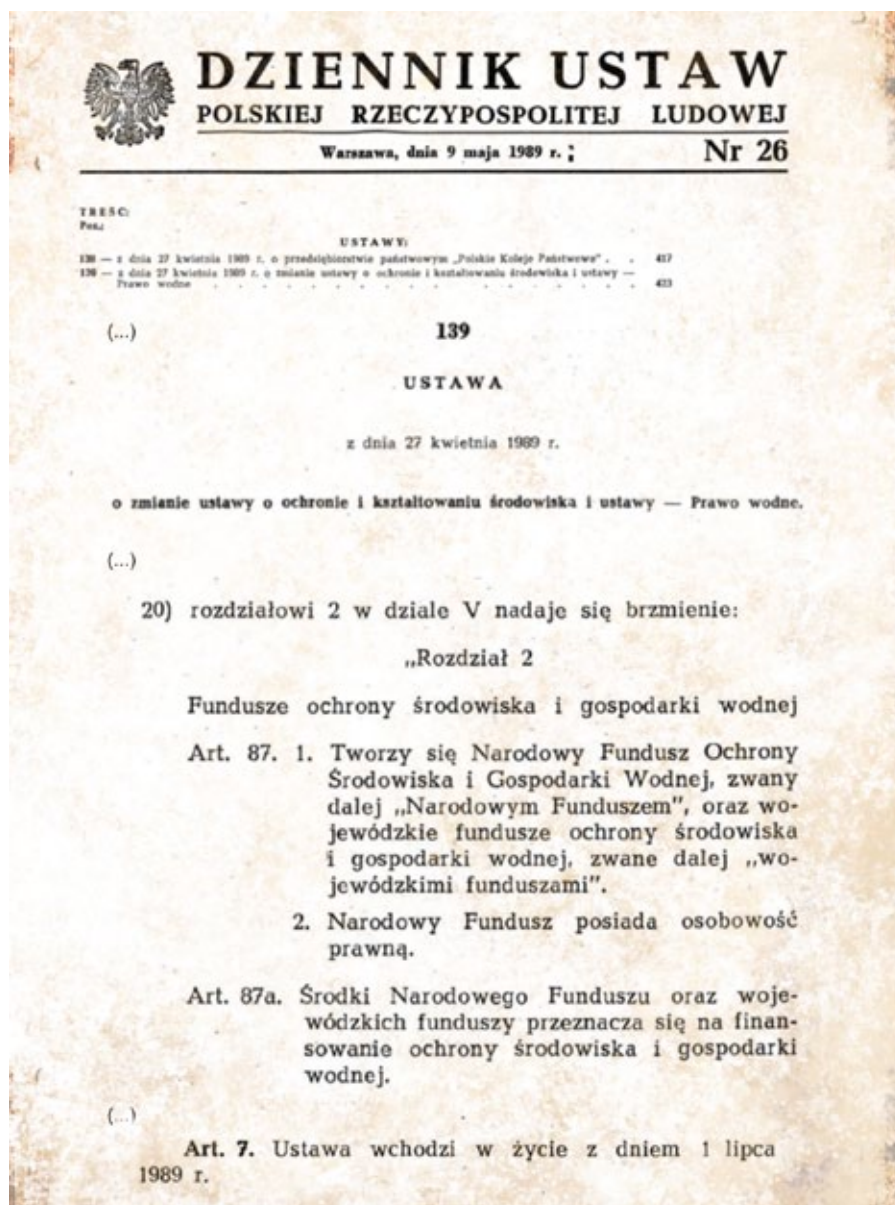
■ W 2007 r. rozpoczęła się realizacja **Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) 2007–2013**, w którym NFOŚiGW powierzono rolę Instytucji Wdrażającej. W czerwcu 2007 r. Fundusz podpisał z Ministerstwem Środowiska Porozumienie na realizację POIiŚ w zakresie I, II i IV osi priorytetowej, w październiku 2007 r. umowę z Ministerstwem Gospodarki na realizację POIiŚ w zakresie IX priorytetu (działania: 9.1, 9.2, 9.3), a od 2008 r. rozpoczął także wdrażanie III priorytetu.

■ Również w 2008 r. we wrześniu NFOŚiGW przejął odpowiedzialność za wdrażanie **Instrumentu Finansowego LIFE+** w Polsce. Na podstawie porozumienia z Ministerstwem Środowiska **Narodowy Fundusz został Krajową Instytucją Wdrażającą Instrument Finansowy LIFE+ w Polsce**. Pełnił funkcję Krajowego Punktu Kontaktowego dla wszystkich komponentów LIFE+. Współpracował z wnioskodawcami, prowadził konsultacje przy przygotowywaniu wniosków, przeprowadzał nabór wniosków o dofinansowanie z LIFE+ i przekazywał je do Komisji Europejskiej. Jednocześnie powstał także program priorytetowy współfinansowania przedsięwzięć LIFE+ ze środków krajowych.

■ Od 2009 r. NFOŚiGW zarządza środkami własnymi przez krajowe programy priorytetowe, które uwzględniają potrzeby środowiskowe, potrzeby i możliwości finansowe beneficjentów oraz stanowią reakcję na zmieniające się otoczenie.

■ Także w 2009 roku Narodowemu Funduszowi powierzono funkcję Krajowego Operatora systemu zielonych inwestycji (ang. Green Investment Scheme – GIS) na mocy Ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji. Dofinansowanie w ramach GIS do-

tyczyło zmniejszenia zużycia energii w budynkach będących w użytkowaniu samorządów, zakładów opieki zdrowotnej, uczelni wyższych, organizacji pozarządowych, ochotniczych straży pożarnych, kościelnych osób prawnych i wybranych podmiotów sektora finansów publicznych, budowy lub modernizacji biogazowni rolniczych, ciepłowni i elektrociepłowni opalanych biomasą o mocy cieplnej poniżej 20 MW, sieci elektroenergetycznych w celu podłączenia nowych **źródeł energii wiatrowej, modernizacji oświetlenia ulicznego, obniżenia** zużycia energii i paliw ▶

Publikacja zmiany Ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska i ustawy – Prawo wodne, powołująca Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

w transporcie miejskim, dzięki m.in. zakupie niskoemisyjnych autobusów.

- W związku z zawarciem w 2011 r. umowy międzynarodowej – będącej konsekwencją porozumień pomiędzy Unią Europejską a Państwami-Darczyńcami w sprawie uruchomienia nowej perspektywy finansowej funduszy norweskich i EOG na lata 2009–2014 – Polska otrzymała wsparcie w wysokości 578 mln euro. Największe środki przeznaczono na ochronę środowiska – 180 mln euro, w tym na rzecz ochrony różnorodności biologicznej i ekosystemów (Program PL02 – 20 mln euro), na przedsięwzięcia służące wzmocnieniu monitoringu środowiska i działań kontrolnych (Program PL03 – 15 mln euro) oraz na wsparcie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii (Program PL04 – 145 mln euro). **NFOŚiGW wraz z Ministerstwem Środowiska został Operatorem Programów PL02, PL03 i PL04.** Pierwsze nabory wniosków w wymienionych obszarach programowych rozpoczęły się w I połowie 2013 r.
- Działalność NFOŚiGW i wypracowane oraz stosowane dobre praktyki zostały zauważone i docenione. W 2011 r. Fundusz otrzymał prestiżowy **Certyfikat Dobrych Praktyk Europejskiej Nagrody Sektora Publicznego 2011** (Best Practice Certificate EPSA 2011) za program 45-procentowych dopłat na częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych przeznaczonych na zakup i montaż kolektorów słonecznych oraz przyznane przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego **wyróżnienie w konkursie „Dobre praktyki zarządzania strategicznego rozwojem w Polsce”**.
- W grudniu 2013 r. powstał program LIFE, będący kontynuacją LIFE+, jedyny instrument finansowy Unii

Europejskiej poświęcony wyłącznie współfinansowaniu projektów z dziedziny ochrony i poprawy jakości środowiska oraz wpływu człowieka na klimat i dostosowania się do jego zmian. **Narodowy Fundusz pełni funkcję Krajowego Punktu Kontaktowego LIFE** również w perspektywie finansowej UE 2014–2020.

- Za finansowanie działań w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej Narodowy Fundusz otrzymał godło **Jakość Roku 2014** w kategorii ekologia w IX edycji programu *Jakość Roku 2014*.
- W 2014 r. NFOŚiGW została powierzona funkcja Instytucji Wdrażającej **POLiŚ 2014–2020** w zakresie I osi priorytetowej *Zmniejszenie emisyjności gospodarki* (działania: 1.1, 1.2, 1.3, 1.5 i 1.6) oraz wszystkich działań w II osi priorytetowej *Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu* (działania: 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5).
- Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom i potrzebom beneficjentów oraz potencjalnych beneficjentów zainteresowanych ofertą programową i finansową Narodowego Funduszu, w styczniu 2015 r. NFOŚiGW uruchomił nową witrynę internetową (www.nfosigw.gov.pl). Również od tego roku, w ramach informatyzacji procesów, wszystkie wnioski składane są za pomocą systemu informatycznego. Stworzony został **generator wniosków o dofinansowanie i generator wniosków o płatność ze środków krajowych**. Wdrożono również **elektroniczny obieg pism w systemie e-Kancelaria** i opracowano **generator wniosków o płatność dla POLiŚ**.
- 3 marca 2016 r. NFOŚiGW podpisał umowę z Ministerstwem Energii w sprawie realizacji projektu **„Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE”**, w ramach POLiŚ 2014–2020. Jest to projekt partnerski z udziałem NFOŚiGW, w charakterze partnera wiodącego oraz 16 Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W jego ramach powstała ogólnokrajowa sieć kilkudziesięciu doradców, którzy służą pomocą chcącym skorzystać ze wsparcia unijnego w dziedzinie efektywności energetycznej.
- Ułatwiając kontakt beneficjentom i potencjalnym beneficjentem, a także chcąc promować ofertę, w maju 2016 r. NFOŚiGW uruchomił oficjalne konto na Twitterze (twitter.com/nfosigw), a w czerwcu 2017 r. na Facebooku (facebook.com/NarodowyFunduszOchronySrodowiskaiGospodarkiWodnej).
- W 2016 r. kolejne projekty dofinansowywane przez NFOŚiGW oraz działania Funduszu zostały nagrodzone. Dwa polskie przedsięwzięcia z finansowym udziałem NFOŚiGW, znalazły się w gronie zwycięzców nagrody **„Best of the best LIFE-Nature/Information Projects 2015” dla najlepszych w całej Europie projektów LIFE**. Były to: „Zarządzanie siedliskiem wodniczki (*Acrocephalus paludicola*) poprzez wdrożenie zrównoważonych systemów zagospodarowania biomasy” Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków oraz „Ochrona różnorodności biologicznej na obszarach leśnych, w tym w ramach sieci Natura 2000 – promocja najlepszych praktyk” Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych.
- We wrześniu 2016 r. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej otrzymał okazjonalną nagrodę **„Razem dla środowiska” od Centrum UNEP/**

go, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE”, w ramach POLiŚ 2014–2020. Jest to projekt partnerski z udziałem NFOŚiGW, w charakterze partnera wiodącego oraz 16 Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W jego ramach powstała ogólnokrajowa sieć kilkudziesięciu doradców, którzy służą pomocą chcącym skorzystać ze wsparcia unijnego w dziedzinie efektywności energetycznej.

- Ułatwiając kontakt beneficjentom i potencjalnym beneficjentem, a także chcąc promować ofertę, w maju 2016 r. NFOŚiGW uruchomił oficjalne konto na Twitterze (twitter.com/nfosigw), a w czerwcu 2017 r. na Facebooku (facebook.com/NarodowyFunduszOchronySrodowiskaiGospodarkiWodnej).
- W 2016 r. kolejne projekty dofinansowywane przez NFOŚiGW oraz działania Funduszu zostały nagrodzone. Dwa polskie przedsięwzięcia z finansowym udziałem NFOŚiGW, znalazły się w gronie zwycięzców nagrody **„Best of the best LIFE-Nature/Information Projects 2015” dla najlepszych w całej Europie projektów LIFE**. Były to: „Zarządzanie siedliskiem wodniczki (*Acrocephalus paludicola*) poprzez wdrożenie zrównoważonych systemów zagospodarowania biomasy” Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków oraz „Ochrona różnorodności biologicznej na obszarach leśnych, w tym w ramach sieci Natura 2000 – promocja najlepszych praktyk” Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych.
- We wrześniu 2016 r. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej otrzymał okazjonalną nagrodę **„Razem dla środowiska” od Centrum UNEP/**

GRID-Warszawa za wieloletnią i owocną współpracę na rzecz ochrony środowiska naturalnego w Polsce.

- W październiku 2017 r. podczas targów POL-ECO SYSTEM w Poznaniu **Fundacja Ośrodek Wspierania Ekologii nagrodziła Narodowy Fundusz za propagowanie odnawialnych źródeł energii.**
- 19 października 2017 r., podczas III edycji Ogólnopolskiego Szczytu Gospodarczego w Siedlcach, **Prezes Zarządu NFOŚiGW Kazimierz Kujda został wyróżniony „Burszty-nem Polskiej Gospodarki 2017”** za konsekwentne i skuteczne działania wspierające projekty realizowane przez samorządy, przedsiębiorstwa, podmioty publiczne i organizacje społeczne w zakresie polskiego systemu finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej.
- Na przestrzeni lat Narodowy Fundusz konsekwentnie uczestniczył w **Międzynarodowych Targach Ochrony Środowiska POL-ECO SYSTEM w Poznaniu** prezentując swoją ofertę finansową, edukując w zakresie ochrony środowiska i promując ekologiczne wzorce. W 2017 r. podczas targów – wspólnie z Ministerstwem Środowiska, Bankiem Ochrony Środowiska i wojewódzkimi funduszami – stworzył **EkoSferę**, specjalną przestrzeń konferencyjno-wystawienniczą, prezentującą instytucje proekologiczne skupione wokół Ministerstwa Środowiska.
- Sześć polskich przedsięwzięć LIFE, dofinansowanych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Go-

spodarki Wodnej, zostało docenionych na arenie międzynarodowej. 23 maja 2018 r. w Brukseli Komisja Europejska przyznała prestiżową nagrodę „**Best of the best LIFE-2017**” projektowi EH-REK „Ekohydrologiczna rekultywacja zbiorników rekreacyjnych „Arturówek” (Łódź) jako modelowe podejście do rekultywacji zbiorników miejskich”. Dodatkowo pięć innych polskich inicjatyw otrzymało wyróżnienie „Best”.

- Ważnym działaniem NFOŚiGW jest wdrażanie programu priorytetowego **Czyste Powietrze, największego dotychczas programu wspierającego osoby fizyczne.** 7 czerwca 2018 r. Narodowy Fundusz podpisał porozumienie w tej sprawie z 16 wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz Bankiem Ochrony Środowiska. Będzie on realizowany w latach 2018–2029. Środki na wymianę źródeł ciepła i przeprowadzenie termomodernizacji otrzymają osoby fizyczne, posiadające prawo własności lub będące współwłaścicielami budynków jednorodzinnych. Nabór wniosków poprzez wojewódzkie

fundusze rozpoczął się we wrześniu 2018 r.

- Upamiętniając setną rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości, NFOŚiGW zwrócił uwagę na ewolucję nowoczesnego prawa ochrony środowiska w naszym kraju, a zarazem na rolę Narodowego Funduszu w finansowaniu ekorozwoju Polski. Chcąc zachęcić Polaków do aktywniejszego włączenia się w działania na rzecz ochrony środowiska, 9 września 2018 r. wraz z wojewódzkimi funduszami zorganizował i przeprowadził ogólnokrajową akcję **„100 tysięcy drzew na 100-lecie niepodległości Polski 1918–2018”.**
 - W październiku 2018 r. podczas targów POL-ECO SYSTEM NFOŚiGW podpisał trzy umowy – o symbolicznych numerach: **999, 1000, 1001 – o dofinansowanie w ramach POIiŚ 2014–2020.**
 - Rok 2018 to także zaangażowanie NFOŚiGW jako przyszłego **operatora Funduszu Niskoemisyjnego Transportu.** Rozwój elektromobilności oraz innych form transportu niskoemisyjnego to jeden z kluczowych elementów rządowej Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, której zasadniczym celem jest zrównoważony rozwój Polski i poprawa jakości życia mieszkańców. W to strategiczne przedsięwzięcie wpisują się działania NFOŚiGW – instytucji, której misją od niemal 30 lat jest finansowe wspieranie najważniejszych projektów proekologicznych w Polsce, służących ludziom i państwu w myśl hasła: **Zainwestujmy razem w środowisko.** ■

Co finansuje NFOŚiGW – fotokontkurs rozstrzygnięty

MICHAŁ SOBOTA

Rozstrzygnięto drugą edycję wakacyjnego konkursu fotograficznego dla pracowników Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Celem corocznej inicjatywy jest dokumentowanie na zdjęciach proekologicznych przedsięwzięć w całej Polsce, które otrzymały wsparcie NFOŚiGW.

W tym roku zainteresowanie konkursem było większe niż w pierwszej edycji – wzięło w nim udział 14 osób z różnych komórek organizacyjnych Narodowego Funduszu. Wszystkie zdjęcia, które zostały nadesłane na konkurs do Departamentu Promocji i Komunikacji Społecznej, prezentują wysoki poziom warsztatowy i charakteryzują się przemyślaną kompozycją. Fotografie te – których wybór zaprezentowano na łamach kwartalnika „Fundusz dla Środowiska” – zasilą internetową mapę ekoinwestycji (<http://nfosigw.gov.pl/o-nfosigw/ekoinwestycje>), które skorzystały ze wsparcia finansowego NFOŚiGW.

Doceniając zaangażowanie, zapał oraz pomysłowość i twórczą inwencję autorów zdjęć, Prezes NFOŚiGW Kazimierz Kujda 20 listopada 2018 r. osobiście złożył gratulacje laureatom, a wręczenie dyplomów i nagród rzeczowych odbyło się w obecności pozostałych członków zarządu.

Równorzędne wyróżnienia otrzymali: Jakub Budek (Wydział Prawny), Kinga Dobrowolska (Wydział Organizacji), Piotr Kowalski (I Wydział Wdrażania Projektów), Katarzyna Marzantowicz (Wydział Finansowania Kra-

jowego), Maciej Popardowski (Zespół Logistyki), Aneta Rujner (I Wydział Wdrażania Projektów), Artur Sobczak (Wydział Geologii i Górnictwa), Aleksander Suszyński (I Wydział Wdrażania Projektów), Dorota Sypień (II Wydział Koordynacji Projektów), Małgorzata Trawińska (Wydział Kosztów Biura), Anna Wituła (Zespół Zarządzania Personalem), Magdalena Wróbel (Departament Adaptacji do Zmian Klimatu i Zagrożeń Środowiska), Kamil Żabka ▶

Projekt LIFE pn. „Ochrona ptaków wodnych i błotnych w pięciu parkach narodowych – odtwarzanie siedlisk i ograniczanie wpływu inwazyjnych gatunków”

Terenowe prace remontowe w ramach projektu pn. „Ochrona najcenniejszych ekosystemów Karkonoskiego Parku Narodowego – etap III”

(I Wydział Wdrażania Projektów), Rafał Żebrowski (Wydział Prawny).

Zgłoszony na konkurs materiał zdjęciowy dokumentuje bardzo szerokie spektrum finansowego wsparcia udzielonego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Fotografie pokazują takie inwestycje, jak na przykład: remont jazu i śluzy Tartak Kanału Augustowskiego, przydomowy ogród z ziołami, tradycyjny sad wysokopienny oraz ogród deszczowy (w ramach programu „Wzmocnienie działań społeczności lokalnych na rzecz zrównoważonego rozwoju”), terenowe prace remontowe oraz ścieżkę dydaktyczną przystosowaną dla osób niepełnosprawnych w Karkonoskim Parku Narodowym, budowę elektrowni wodnej i oczyszczalni biologicznej w Dolinie Pięciu Stawów, wykup gruntów położonych w Tatrzańskim Parku Narodowym, rekonstrukcja szkieletu Tarbosaurusbataar oraz wiele innych inwestycji.

Wszystkim uczestnikom konkursu należą się gratulacje i życzenia kolejnych dobrych ujęć fotograficznych w następnych jego edycjach. ■

Projekt pn. „Miejska bioróżnorodność – ochrona i rewaloryzacja w zabytkowym Ogrodzie Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie”

„Dom morświna” – obiekt w ramach podprojektu „Bałtycka Osada”

Projekt pn. „Wykonanie odwiertu badawczego GT-2 wody termalnej w Poddębicach przy ul. Mickiewicza na działce nr 4/2”

Tablica informacyjno-edukacyjna projektu pn. „Czynna ochrona morświnów (Phocoena phocoena) przed przyłowem”

Portrety pracowników Narodowego Funduszu

Oprac. BOGUSŁAW BERNARD

Specjalista i pasjonat branży wodno-kanalizacyjnej. W NFOŚiGW pracuje od 2005 r. Wcześniej 20 lat spędził jako adiunkt na Politechnice Koszalińskiej. W międzyczasie wybudował z żoną sześć domów. Ostatni w rejonie Zegrza, gdzie osiedlili się na stałe. Poznajcie Krzysztofa Sidorskiego.

Swoją drogę zawodową w Narodowym Funduszu rozpoczął 15 lutego 2005 r. w departamencie Realizacji Przedsięwzięć (FS/ISPA). Dyrektorem departamentu był wówczas Norbert Słowik, a bezpośrednim przełożonym kierownik Piotr Rasz. Przez pierwsze trzy miesiące Krzysztof Sidorski zajmował się weryfikacją techniczną wniosków i projektów. Następnie został koordynatorem projektów. Miał prowadzić m.in. wnioski Rybnika („Budowa systemu kanalizacji sanitarnej w Rybniku”) i Otwocka („System wodno-kanalizacyjny w Otwocku”). Potem skupił się wyłącznie na wielkim projekcie warszawskim. Chodziło oczywiście o oczyszczalnię ścieków „Czajka” i przedsięwzięcie pn. „Syfon pod Wisłą”, a także o inne kontrakty w ramach tego projektu. Warto tutaj nadmienić, że na to przedsięwzięcie została zaciągnięta największa, jak na owe czasy, pożyczka w kwocie ok. 450 mln zł.

Ale żeby udźwignąć tak poważne i często skomplikowane zagadnienia, trzeba było wykazać się pogłębioną wiedzą, która pomagała racjonalizować koszty oraz weryfikować stopień zaangażowania technologicznego tych

inwestycji. Dlatego na potwierdzenie znakomitych umiejętności Krzysztofa Sidorskiego, trzeba przywołać kilka faktów z jego drogi naukowej i zawodowej.

W czerwcu 1972 r. uzyskał tytuł inżyniera na Politechnice Gliwickiej, a już we wrześniu tego samego roku – w wieku 22 lat – został przyjęty na studia doktoranckie jako jedyny spoza Politechniki Wrocławskiej. Po trzech latach intensywnej pracy badawczej złożył pracę doktorancką pt. „Badanie zużycia wody w budynkach i osiedlach mieszkalnych”. Jej recenzentami byli prof. Tadeusz Gabryszewski – nestor polskich wodociągów z Politechniki Krakowskiej oraz doc. Zdzisław Bruliński z Politechniki Śląskiej.

Praca ta zawierała ogromną ilość danych statystycznych. Samych danych liczbowych było ponad 200 tys., co wymusiło napisanie odpowiednich programów na komputery, które byłyby w stanie przeanalizować takie informacje. Stąd też Krzysztof Sidorski musiał przyswoić sobie różne języki programowania (FORTRAN, ALGOL, PASCAL). Po gruntownej analizie materiału badawczego, w kwietniu 1977 r., obronił pracę doktorską. Miał

wtedy niespełna 27 lat.

Rok później rozpoczął pracę jako adiunkt na Politechnice Koszalińskiej, gdzie spędził 20 lat. W okresie swojej bytności na tej uczelni był kierownikiem zakładu wodociągów i kanalizacji. Pełnił również funkcję prodziekana i był przewodniczącym związków zawodowych nauczycieli. Wypromował ponad 200 dyplomantów, którzy do dziś pełnią kierownicze stanowiska w wielu jednostkach wodociągowych, kanalizacyjnych i wykonawczych w Polsce. Gdyby tego było mało, to jest też autorem kilku programów komputerowych z zakresu projektowania sieci wodociągowych (np. SZW0 – Projektowanie hydrauliczne zamkniętych sieci wodociągowych wielostronnie zasilanych, czy WSW – Projektowanie otwartych systemów wodociągowych), które wykorzystano jako wsparcie w uczelnianym procesie dydaktyki. Programy te były niezwykle pomocne w rozwiązywaniu problemów dotyczących różnorodnych projektów wodociągowych i kanalizacyjnych na terenie całego kraju.

Po zakończeniu działalności naukowo-dydaktycznej na Politechnice Koszalińskiej, Krzysztof Sidorski ▶

założył działalność gospodarczą i usługowo wykorzystywał nabytą wiedzę jako pomoc projektantom w rozwiązywaniu zagadnień planowania systemów wodociągowych i kanalizacyjnych.

Przygoda z Koszalinem zakończyła się z powodu zmian w życiu rodzinnym. Jego córka (urodzona w 1976 r.), po odbytych studiach na wydziale prawa Uniwersytetu Warszawskiego, postanowiła pracować w Warszawie. Podążyli za nią rodzice. W tym celu Krzysztof Sidorski wraz z żoną wybudowali szósty z kolei dom (wcześniej budowali swoje ognisko domowe we Wrocławiu, trzykrotnie w Koszalinie i w końcu dwa razy w okolicach Warszawy). Tym razem osiedli w rejonie Zegrza, żeby mieć bliżej do dwojga usportowionych wnucząt, Frania i Michaliny.

Rok 2006 r. w NFOŚiGW to czas awansu w życiu zawodowym Krzysztofa Sidorskiego. Został dyrektorem Departamentu Realizacji Przedsięwzięć FS w Narodowym Funduszu. Funkcję tę pełnił do 2008 r., zajmując się m.in. monitorowaniem postępów prac w realizacji kluczowych projektów – dofinansowanych z Funduszu Spójności i ISPA – z zakresu budowy wodociągów i kanalizacji na terenie Polski. W latach 2006–2007 odbywały się często szkolenia z beneficjentami 88 tego typu projektów, które w skali kraju ustalały poziom zaangażowania poszczególnych aglomeracji miejskich w budowę sieci wod.-kan.

W 2008 r. Krzysztof Sidorski powrócił do tematów, którymi zajmował się na początku swojej drogi zawodowej w NFOŚiGW, czyli do weryfikacji dokumentów i poszczególnych wyliczeń oraz zakresu robót na końcowym etapie realizacji danych przedsięwzięć. Jego obecnym zwierzchnikiem jest Sylwia Mróz.

Krzysztof Sidorski

Jako specjalista i pasjonat branży wod.-kan. zauważa, że jeśli chodzi o stan rozwoju wodociągów i kanalizacji w mniejszych miejscowościach, to konieczność tego rozwoju jest nieunikniona. Potrzeby wymuszają nieustający postęp techniczny i technologiczny, stąd też rośnie zapotrzebowanie na współfinansowanie, czego dowodem jest olbrzymie zainteresowanie wsparciem z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (perspektywy: 2007–2013 i 2014–2020). Nie wyczerpuje to potrzeb w tej dziedzinie, mimo zaangażowania środków z RPO (Regionalne Programy Operacyjne). Zdaniem Krzysztofa Sidorskiego należy żałować, że małe aglomeracje od 2 tys. do 10 tys. – tzw. RLM (równoważna liczba mieszkańców) – poza województwem mazowieckim – zostały pozbawione unijnego wsparcia w POIiŚ mimo odpowiednich zapisów w tzw. KPOŚK (Krajowy Program

Oczyszczania Ścieków Komunalnych). Dlatego olbrzymią rolę może odegrać tu NFOŚiGW wraz z wojewódzkimi funduszami, udzielając wsparcia w postaci dotacji czy niskooprocentowanych pożyczek. Pobieżna analiza KPOŚK dla tych małych aglomeracji, np. dla tzw. „ściany wschodniej”, pokazuje, że potrzeby inwestycyjne są na poziomie 1,8 mld zł. Według Krzysztofa Sidorskiego należałoby się też zastanowić, czy korzystając z podobieństwa do stacji RIPOK (Rejonowe Instalacje Przetwarzania Odpadów Komunalnych), nie stworzyć w Polsce RIPOŚ (Rejonowe Instalacje Przetwarzania Osadów Ściekowych), w miejsce budowania prawie na każdej oczyszczalni instalacji unieszkodliwiania osadów. Jednak podsumowuje, że choć pomysłów na rozwój gospodarki wod.-kan. jest wiele, to trzeba to zostawić do rozstrzygnięcia już młodszymi pokoleniami. ■

Kronika wybranych działań NFOŚiGW

Oprac. MICHAŁ SOBOTA

28.11.2018

Warszawie odbył się kongres ochrony środowiska Envicon Environment 2018. Patronat nad wydarzeniem objął NFOŚiGW. W inauguracji tego wydarzenia udział wzięli m.in. Prezes NFOŚiGW Kazimierz Kujda wraz z Ministrem Środowiska Henrykiem Kowalczykiem i Ministrem Energii Krzysztofem Tchórzewskim.

28.11.2018

Odbyła się konferencja dla mediów pod hasłem: „Ekologiczne przebudzenie”, przeprowadzona w siedzibie Caritas Polska. Wzięła w niej udział m.in. Wiceprezes NFOŚiGW Anna Król, która zaznaczyła, że ochrona środowiska i zrównoważony rozwój to najważniejsze społeczne i cywilizacyjne wyzwania dla Polski. Sprostac im pomaga aktywnie NFOŚiGW poprzez finansowe wspieranie inwestycji proekologicznych. W tym kontekście scharakteryzowała program priorytetowy *Czyste Powietrze*, koncentrując się na kampanii edukacyjno-informacyjnej realizowanej w jego ramach.

26.11.2018

Ponad 90 osób wzięło udział w zorganizowanej przez NFOŚiGW oraz Duszpasterstwo Parlamentarzystów i Samorządowców Diecezji Świdnickiej konferencji pn. „Efektywność energetyczna i OZE – oferta finansowa i wsparcie doradcze”. Jej celem

było przedstawienie oferty nieodpłatnych szkoleń dla kandydatów na energetyków gminnych oraz zaprezentowanie źródła finansowania przedsięwzięć. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele Urzędu Miasta Świdnicy, samorządowcy, w tym prezydenci miast, burmistrzowie i wójtowie, duchowieństwo z Diecezji Świdnickiej, przedsiębiorcy sektora energetycznego i dystrybutorzy ciepła oraz beneficjenci środków Unii Europejskiej z Dolnego Śląska.

8.11.2018

Ponad 100 osób zgromadziło się w zakopiańskim hotelu Kasprowy na uroczystych obchodach 25-lecia działalności największego przedsiębiorstwa energetyki geotermalnej w Polsce – PEC Geotermii Podhalańskiej SA. Większościowym udziałem tej spółki, posiadającym prawie 90 proc. akcji, jest NFOŚiGW, który był współorganizatorem wydarzeń jubileuszowych. Wśród zaproszonych gości znaleźli się m.in.: Poseł na Sejm RP, Zastępca Przewodniczącego Sejmowej Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa Anna Paluch, Doradca Prezydenta RP ds. ochrony środowiska i polityki klimatycznej Paweł Sałek, Przewodniczący Rady Nadzorczej NFOŚiGW prof. Roman Niżnikowski wraz z członkami Rady, Wiceprezes NFOŚiGW Artur Michalski oraz Prezes BOŚ SA Bogusław Białowąs.

23.10.2018

Ministrowie Henryk Kowalczyk i Krzysztof Tchórzewski z udziałem Prezesa Zarządu NFOŚiGW Kazimierza Kujdy zainaugurowali 30. Międzynarodowe Targi Ochrony Środowiska POL-ECO SYSTEM. Podczas gali otwarcia przedstawiciele Zarządu Narodowego Funduszu zawarli trzy umowy – o symbolicznych numerach 999, 1000, 1001 – na dofinansowanie kolejnych wielkich przedsięwzięć ekologicznych. W sumie to już ponad 29 mld zł zainwestowanych w projekty na terenie całej Polski, a ich łączna wartość wsparcia unijnego z POIiŚ 2014–2020 wyniosła blisko 16 mld zł.

22.10.2018

NFOŚiGW w pawilonie 15. Międzynarodowych Targów Poznańskich – Ekosfery Ministerstwa Środowiska i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – zorganizował Dzień informacyjno-szkoleniowy. Spotkanie zgromadziło ponad 550 uczestników – przedstawicieli beneficjentów i wnioskodawców Funduszu oraz pracowników wojewódzkich funduszy. Spotkanie otworzył i przywitał jego uczestników Prezes Zarządu NFOŚiGW Kazimierz Kujda.

18.10.2018

Wiceprezes NFOŚiGW Anna Król na Europejskim Kongresie Małych i Średnich Przedsiębiorstw, który od-

był się w Katowicach, przy udziale Ministra Środowiska Henryka Kowalczyka, uczestniczyła w spotkaniu, którego celem było ukazanie korzyści programu priorytetowego *Czyste Powietrze*, zasad ubiegania się o wsparcie, a także o pozytywnym wpływie programu na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw. Organizatorem kongresu był WFOŚiGW w Katowicach.

17.10.2018

200 mln zł preferencyjnej pożyczki trafi z NFOŚiGW do JSW KOKS SA na projekt pn. „Modernizacja baterii koksowniczej nr 4 w Koksowni Przyjaźń”. Porozumienie regulujące dofinansowanie podpisali w Śląskim Urzędzie Wojewódzkim w Katowicach Wiceprezes NFOŚiGW Artur

Michalski oraz Członkowie Zarządu JSW KOKS SA Iwona Gajdzik-Szot i Mariusz Soszyński. Realizacja projektu docelowo będzie kosztowała 34,5mln zł.

28.09.2018

NFOŚiGW przekaże ponad 2,5 mln zł dotacji dwóm prawnym podmiotom kościelnym na gruntowne ocieplenie ich budynków, a tym samym zmniejszenie w nich zużycia energii. Termomodernizacji zostaną poddane budynki Caritas w Wyróżbach-Podawce oraz zabytkowe obiekty parafii w Batorzu pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika. Umowa potwierdzająca dofinansowanie została podpisana w siedzibie NFOŚiGW przez Prezesa NFOŚiGW Kazimierza Kujdę, a ze

strony beneficjenta podpis złożył Dyrektor Caritas Diecezji Drohiczyńskiej ks. dr Łukasz Gołębiwski. W uroczystości wziął udział Biskup Senior Diecezji Drohiczyńskiej Antoni Pacyfik Dydycz, a także Wiceprezes NFOŚiGW Artur Michalski.

25.09.2018

Wiceprezes NFOŚiGW Anna Król i Dyrektor Babiogórskiego Parku Narodowego dr Tomasz Pasierbek podpisali w siedzibie Narodowego Funduszu umowę dofinansowania projektu pn. „Ocena stanu ekosystemów Babiogórskiego Parku Narodowego za pomocą nowoczesnych metod teledetekcyjnych”. Całkowity koszt projektu wyniesie ponad 2 mln zł, z czego dotacja przekazana przez NFOŚiGW ze środków europejskich to 1,73 mln zł. ■

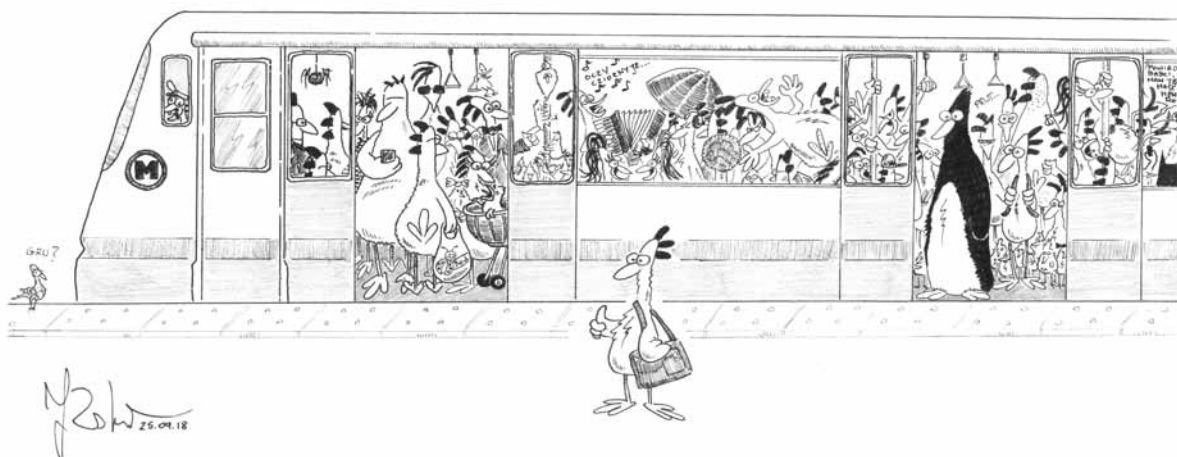
Ekosatyra

Blaski i cienie ekotransportu

POTRAFIĘ DOJECHAĆ NA MORDOR

PORANNYM METREM 😊

A JAKA JEST TWOJA SUPER MOC ?

Rys: Marcin Jamickowski

Motocyklem przez świat. Elektrycznym? Czemu nie

Aktor filmowy, telewizyjny i teatralny. Znany m.in. z filmów „Katyń”, „Jutro idziemy do kina” oraz seriali „Czas honoru” i „Komisarz Alex”. Chętnie angażuje się w akcje charytatywne, społeczne i ekologiczne. Zapalony podróżnik i fan motoryzacji. Rozmawiamy z Antonim Pawlickim.

Podobno często Pan podróżuje. Czy to prawda, że motocyklem?

Lubię motocykle. Mam kilka modeli w tym terenowo-turystyczny, którym czasem wybieram się w podróż. Też na motocyklu odbyłem jedną ze swoich najbardziej fascynujących wypraw w Indiach. Przejechałem od Delhi przez Ladakh, wjechałem na najwyższą wtedy dostępną drogę na świecie, czyli na 5,6 tys. m n.p.m. w Himalajach i wróciłem przez Kaszmir i Dharamsale. W sumie ponad 10 tys. km. Prowadzenie motocykla, to większe wyzwanie niż jazda autem. Podróż jest przyjemniejsza i ciekawsza. Mam większy kontakt z otaczającą przyrodą, czuję zapachy, temperaturę i przestrzeń, którą przemierzam. Bardziej czuję prędkość. Motocykl wyzwala adrenalinę i daje poczucie wolności. Poza tym to praktyczniejszy środek transportu, szczególnie w Indiach ze względu na duży ruch. Motocyklem można wjechać w miejsca niedostępne dla samochodu. Ale to nie wszystko. Fascynuje mnie również technika. Mam dwa stare modele. Ten, na którym wjechałem na najwyższą drogę świata, to Royal Enfield z lat 50-tych. Jak widać, nie potrzebujemy supernowoczesnej techniki. Już wtedy robiono motocykle, które były w stanie przejechać trudną trasę. Dlatego są tak fascynujące.

A co z ich wpływem na środowisko?

Z tym mam dylemat. Chciałbym mo-

tocyklem jeździć po lesie, ale otaczające mnie środowisko jest mi bliskie i ważne. Rozumiem ideę zakazu wjazdu spalinywym pojazdem do lasu, choćby dlatego, że straszy się zwierzęta. W tym kontekście ciekawia mnie elektryki. Jedną z najlepszych firm produkujących motocykle terenowe prowadzi zaawansowane prace nad modelem elektrycznym. Jeszcze nim nie jeździłem, ale widziałem testy. Jest cichy, przyjazny dla środowiska i daje więcej emocji, bo ma większe przyspieszenie. Można więc wjechać nim do lasu, nie strasząc zwierząt.

Czy podobnie Pan myśli o samochodach elektrycznych?

Fascynuję się motoryzacją. Mam kilka modeli samochodów. Jeździłem hybrydami, które według mnie są ciekawym rozwiązaniem. Chętnie przetestowałbym w pełni elektryczne auto. Nauka wciąż boryka się z problemem przechowywania energii, czyli z wydajnością akumulatorów. Ale wierzę w to – zresztą interesuję się i czytam o tym – że technika idzie naprzód i wkrótce będzie możliwe, żeby elektryczne pojazdy miały szersze zastosowanie, a ich akumulatory były łatwe i tanie w produkcji, bardziej efektywne. Muszę przy tym powiedzieć, że uwielbiam magię, zapach silnika benzynowego. A samochody elektryczne są z tego wyzute. Myślę jednak, że są dobrą drogą. Mogą być szybkie, a przecież – jak każdy fan motoryzacji – uwielbiam szybko

Antoni Pawlicki

jeździć szybkimi samochodami. Ponadto docelowo mają chronić naszą przyrodę i planetę, którą w sposób tragiczny i zaborczy niszczymy. Każdy sposób, by to ograniczyć jest dobry. Ogromną ulgą dla środowiska byłoby przekształcenie transportu publicznego i towarowego w elektryczny, nawet jeśli pasjonaci samochodów tradycyjnych dalej mieliby spalinowe auta w swojej kolekcji.

Czy są inne obszary Pana życia, w których jest miejsce na ekologię?

Jestem zaangażowany w projekt, który niedługo ujrzy światło dzienne. To bezodpadowe, zeroemisyjne, samowystarczalne ekologiczne gospodarstwo rolne. W kontekście motoryzacji i transportu będą to bezemisyjne maszyny rolnicze. Projekt będzie wpleciony w ideę smart city, więc transport żywności do miasta, jak również jej dystrybucja w mieście, będą zeroemisyjne. Wzorujemy się na trendach światowych. Stworzenie modelu, który nie niszczyłby środowiska jest naszym marzeniem. ■

Rozmawiała:

Joanna Zemełka-Wiktorowska

Ekonewsy z kraju i ze świata

JOANNA HEYDA

Bez odpadów, bez spalin, bez ścieków. Życie „bez” staje się nie tylko modne, ale możliwe i ekologicznie konieczne. Co jest ekotrendy i jak życie „bez” wspierają technologie?

Zero waste i givebox’y

Gospodarka o obiegu zamkniętym ma różne oblicza, także te społeczne. Troszczenie się o drugiego człowieka, o przedmioty, które go otaczają bezpośrednio przekłada się na dbałość o środowisko naturalne. Obecne czasy to życie w tzw. „kulturze nadmiaru”. Dopóki ludzie nie spróbują podzielić się tym co mają, nie będą kupować mniej i racjonalizować swoich potrzeb – mogą nie dostrzegać problemu, który piętrzy się, nie tylko w ich szafie, ale też na wysypiskach. I tak, pojedyncze działania ma znaczenie, kiedy policzy się je razy 37 mln! Z takiego właśnie założenia wychodzą aktywiści namawiający do dzielenia się ubraniami, którzy uruchomili inicjatywę społeczną „GiveBox” w Poznaniu. Pierwsze „pułdo do dawania i brania” stanęło tam już w 2016 r. Dziś jest ich już pięć i na tym nie koniec. Niemcy i Francuzi są pół kroku przed Polakami, bo oprócz stojących w różnych miejscach miasta specjalnych szaf z ubraniami, mają już aplikację na smartfony (www.givebox.xyz dostępną w Europie) i serwis internetowy promujący ideę sharing-economy (z ang. ekonomia współdzielenia).

W Polsce rozwija się także od kilku lat filozofia życia „zero waste”. Często dzisiejszą cywilizację określa się, nie bez przyczyny, mianem „cywilizacji śmieci”. Aby odwrócić ten trend warto spróbować życia „bez odpadów”.

Oznacza to nie tylko minimalną ilość śmieci (np. ograniczając kupowanie plastikowych opakowań), ale również niemarnowanie żywności, zasobów naturalnych, nieotaczanie się zbędnymi przedmiotami, które i tak trafią do śmieci. Taki sposób życia opiera się przede wszystkim na przemyślanych wyborach i nawykach. Wskazówki, jak zacząć można znaleźć w Internecie, ale warto też przeczytać pierwszą polską książkę pt. „Życie zero waste” Katarzyny Wągrowskiej. Plastikowa słomka i jednorazowy kubeczek, czy ulubiony termokubek wielokrotnego użytku – wybór należy do Ciebie!

Najnowocześniejsza oczyszczalnia ścieków w Polsce

Podobno Japończycy mają najlepsze systemy oczyszczania wody na świecie. Teraz ta technologia działa również w oczyszczalni ścieków PWiK w Garwolinie. Inwestycję wartą ponad 52 mln zł można było zrealizować dzięki pieniądзом z Unii Europejskiej i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Poprawi się jakość oczyszczonych ścieków i będzie spełniała wymogi dyrektywy UE. Wszystko dzięki technologii prosto z Japonii, która polega na filtracji za pomocą membran MBR. Japońskie urządzenia są tak skuteczne, że parametry wody, która opuszcza oczyszczalnię, są zbliżone do parametrów wody pitnej.

Pierwsza stacja szybkiego ładowania autobusów elektrycznych

Polskie miasta stawiają na bezemisyjny transport publiczny, co w praktyce oznacza, że tabor powinien się składać wyłącznie z pojazdów elektrycznych. Powszechnie już wiadomo, że najważniejsze dla rozwoju tego typu transportu są nowoczesne i wydajne stacje ładowania. Ale zastosowanie odpowiednich technologii ładowania to również dłuższy okres użytkowania floty i nowe możliwości zarządzania energetyką miejską. Dobrym przykładem nowoczesnych rozwiązań w tym zakresie jest współpraca Tauron Dystrybucja i PKM Jaworzno, gdzie testowany będzie pierwszy w Polsce system ładowania i automatycznej wymiany baterii. Główną zaletą systemu jest to, że autobus elektryczny wjeżdża do stacji ładowania i wymiany baterii, gdzie specjalne roboty wyjmują rozładowane baterie, a na ich miejsce instalują wcześniej naładowane. Cały proces trwa kilka minut. Pojazd wraca na trasę z nowym kompletem baterii, a w tym czasie ładują się te pozostawione w stacji (potrzeba na to zaledwie 2–3 godzin). Proces wymiany baterii jest całkowicie zautomatyzowany. ■

Główne wydarzenia branżowe w 2019 r.

STYCZEŃ

- XIX edycja Ogólnopolskiego Kongresu Energetyczno-Ciepłowniczego POWERPOL 2019, Warszawa

LUTY

- XX Targi Ochrony Środowiska i Gospodarki Odpadami EKOTECH, Kielce
- XXII Międzynarodowe Targi Energetyki i Elektrotechniki, Kielce
- XVII Targi Odnawialnych Źródeł Energii, Kielce

MARZEC

- XIX Targi Przemysłu Drzewnego i Gospodarki Zasobami Leśnymi LAS-EXPO, Kielce

KWIECIEŃ

- XXVIII Konferencja Energetyczna EuroPOWER, Warszawa
- VI Ogólnopolski Szczyt Energetyczny OSE, Gdańsk
- XXVI Sympozjum Naukowo-Techniczne, Wiosenne Spotkanie Ciepłowników, Zakopane

- ExpoPower Międzynarodowe Targi Energetyki, Poznań
- Międzynarodowe Targi Energii Odnawialnej Green POWER, Poznań

MAJ

- XXVII Międzynarodowe Targi WOD-KAN, Bydgoszcz
- XI Europejski Kongres Gospodarczy, Katowice

CZERWIEC

- Obchody 30-lecia działalności Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Warszawa
- II Forum Wizja Rozwoju, Gdynia

WRZESIEŃ

- XXIX Forum Ekonomiczne i Forum Regionów, Krynica Zdrój

PAŹDZIERNIK

- Międzynarodowe Targi POL-ECO SYSTEM, Poznań
- V Ogólnopolski Szczyt Gospodarczy OSG, Siedlce

LISTOPAD

- 590 Kongres, Rzeszów